

SAMIYEELI TOM TAKĒLAYA NAALE NYĒŊKA Kutubtu

Samiyeeli takēlaya naale nyēŋka taa ké pa keesəyi Iseyeli wulav səsə təm. Inu i teena awulaa tənaya nyuyu koluyu na toŋ. Pa keesa tətəyo i icantu, na isəna i hota isayatu səsəontu taa tə. I səsəontu lentu nté, i cekəna i isayatu nti tə təm. Uena í tisi si tə fei teu, na í sələmi Iso ké suulu, na ílé i wii-i.

Isəna pa faya Samiyeeli II takēlaya tə:

Tafiiti pəsa Yuta kpekəle wulav, titite 1-4

Tafiiti kawulaya ke Iseyeli nyóma təna tə, titite 5-20

Tafiiti kawulaya kantəkaya pusi, titite 21-24

Tafiiti nu Sayuli səm

¹ Sayuli səm waali ké Tafiiti luna Amaleke nyóma təkule na í məli Sikəlaki na í caya tənaya kuyeyē naale. ² Kuyaku tooso nyēŋku wule ke nəyəlɔ sewa Sayuli pa təsikile na í cəla i wontu na laŋwakəlle, na í pəla i nyuyu taa ké tetu. I tala Tafiiti, uena í hənti-i atə. ³ Mpuɔyule Tafiiti pəssa-i si: N luna le? Uena Selu cə si: Iseyeli nyóma təsikile ke ma sewa. ⁴ Ntəna Tafiiti si: Heeli-m mpi pə lapa tə. Kələna Selu si: Iseyeli nyóma sewa pa kolontunaa na pa taa payalə səpa. Halı Sayuli na i pəyalɔ Sonataŋ pələ pa səpa tətə. ⁵ Mpuɔyule Tafiiti pəssa ifepu wei inu i kəna-i təm nti tə si: Sayuli na Sonataŋ pa səpa yaa, awe heela-ŋ? ⁶ Ntəna ifepu inu si: Ma maɣana Sayuli səŋna i ŋmantaaya ke Kilipowa puɔy taa ké na kolontunaa

yoou keekena kpegetana-i. ⁷ I p̄sa i waali na í na-m ilena í yaa-m na má polo. ⁸ Nt̄ena í p̄asi-m si: N ké le tu? Ma si: Ma ké Amaleke tu. ⁹ Kelena í t̄o-m si: Paa na ma t̄h̄na feesuyu t̄o k̄ó n̄ teesi-m. Ma isent̄o t̄h̄na piluyu ké. ¹⁰ T̄o, ta caa, ma nawa si paa ma yela-i i kaa la weesuyu, ilena maa ku-i. Kena má w̄ōsi i ntenuyu na i kpalaya na má k̄ona-ŋ.

¹¹ T̄onayale Tafiti kpa i t̄o wontu kususuutu na í c̄al̄na lanwak̄elle na i c̄al̄o nȳma náa la mp̄u t̄o.

¹² M̄p̄yó pa wii Sayuli na Sonatan, na Iseyeli nȳma caya pa l̄aya na pá h̄k̄o n̄asi hal̄na taanaya.

¹³ M̄p̄yule Tafiti tasa ifepu wei i k̄ona-i t̄o n̄ti t̄o p̄asi si: Nyá si n ké le tu yee? Ué si: Ma caa ké Amaleke tu ké na í caya cayal̄tu ke Iseyeli. ¹⁴ Kelena Tafiti si: Is̄naya p̄ lapa na n̄ ma kan̄kante na n̄ kú Is̄o kul̄su.

¹⁵ M̄p̄yó i yaa i ȳlaa taa n̄ȳl̄o na í heeli-i si: Ku Amaleke tu in̄i. Il̄ena il̄é i kul̄i na í ku-i. ¹⁶ M̄p̄yule Tafiti si: Nyá s̄em í wee nyá t̄o. Mpi t̄o, nyá n̄ȳo p̄et̄ona-ŋ, timp̄i n̄ ȳōt̄aa si n̄ kú Taca kul̄su t̄o.

Tafiti wiiki Sayuli na Sonatan pa s̄em

¹⁷⁻¹⁸ L̄aya wula nna Tafiti wiiwa Sayuli na i p̄yal̄o Sonatan pa t̄o na pá ŋmaa-yeye Siyisuyu T̄h̄l̄o tak̄alaya taa t̄ōl̄o. Tafiti caaki si paa Yuta tu wei í nyi-ȳe.

¹⁹ Iseyeli yoolaa taa yoolaa kpisa nant̄u ke pulasi taa. Hal̄i akanaa taa akanaa hotina nt̄é.

²⁰ I taa heeli-t̄ȳi Kat̄i nȳma.

P̄eyele í taa ȳōt̄i-t̄ȳi As̄ekal̄o m̄paan̄ taa.

P̄e f̄ei si Filiisi ma ta nyi is̄naa alaa na pa p̄elaa

ί ηmaaləna-ti.

21 Kilipəwa pulasi kaa tasa ihunte ke nau.
Pəyele si kaa na tev tətə.
Si tetv təna í si.
Tənaɣa akanaa kraləη wakəlaa.
Pa kaa tasa Sayuli kraləvɣv ke nim salvɣv.

22 Sonataη u təkki nyəmle na í tii ate.
Pəyele Sayuli náá kpeeki layate na tə məli yem.
Pa kəwa kolontunaa tuutuuma ké.

23 Sayuli na Sonataη pa luuη ka sɔv təmaga.
Pa kpeeta kuləm ke m̄p̄yó haləna pa səm.
Pa ləηləη lapv tɛɛ ηmakəle.
Pəyele pa kəla təɣəlası ke təη.

24 Iseyeli alaa me, í wii Sayuli.
Inı ı suukayana-meyɛ wontu kəpantv,
na ı tɣi mə təə ké kacəka nyəmnaa.

25 Akanaa taa akanaa hɔta təyoole.
Sonataη kpisa tənəvɣv ke pulasi taa.

26 Ma ceu Sonataη, nyá səm təm wu-m ké.
N ka səla-m ké na pə kəli ısu alv,
na n hɛəsəɣi ma laηle.

27 Yooola taa yooola səpa.
Akanaa lepa yem.

2

Pa kra Tafiti ke Yuta wulav ke Hepələη

¹ Pəle pə waalı ké Tafiiti pəssa Tacaa si: Má məli Yuta? Tacaa si: Ee, məli. Na ıcate nte tə taa ké maa caya? Ntəna Tacaa si: Polo Hepələn.

² Mpyóy Tafiiti kpaɣa ı alaa naale, Sisilee tɔ Ahi-nowam na Kamεεli tɔ Apikaalı wei ı ké Napaalı leelu tɔ na í kpeɣna. ³ Na ı yəlaa mpa paa we ı kiɣ tɔ, na pa alaa na pa piya na pá polo pá caya Hepələn. ⁴ İlena Yuta nyóma polo na pá kpa Tafiiti ke wulav ke Yuta taa.

Mpyóy pa heela Tafiiti si Yapeesi Kalaati nyóma pimna Sayuli. ⁵⁻⁶ Ntəna í tili si pá heeli-we si: Tacaa í kooli-meɣe kɔpantɔ na í fel-meɣe timpi í pima mə caa Sayuli tɔ. İle maa sɔsı-meɣe kɔpantɔ lapɔ. ⁷ Mpu tɔ, Yapeesi nyóma í kaasi mə ti na í nyɔɔ tɔɣ. Mpi tɔ, mə caa Sayuli səpa tɔ maya Yuta nyóma si ı lonte ke Yuta taa.

Pa kpa İsrəaalı ke kawulaya ke İseyeli tɔɔ

⁸ Ama Nee pəyalɔ Apənee wei ı ké Sayuli yoolaa nyuyɔ tɔ tɔ ı seena Sayuli pəyalɔ İsrəaalı na í pona-ı Mahanayim, ⁹ na í kpa-ı wulav ke Kalaati nyóma na Asee nyóma na Sisilee nyóma na İfəlayim nyóma na Pəncamee nyóma tɔɔ. İseyeli tetɔ təna wulav ke í kpa-ı. ¹⁰ Waatɔ wei pa kpa İsrəaalı ke İseyeli nyóma wulav tɔ ı pusı ka we nule. İlena í təɣɔ kawulaya ke pusı naale. Yuta kpekəle nyóma tike ka wenna Tafiiti waalı. ¹¹ Pusı naatosompəɣɔlaya na ıətɔnaa naatoso təcu ke Tafiiti təɣɔ kawulaya ke Yuta kpekəle nyóma tɔɔ ké Hepələn ıcate taa.

Yuta nyóma na İseyeli nyóma pa yoou ke Kapawəɣ

¹² Mpyóy Nee pəyalɔ Apənee na İsrəaalı pa yəlaa lu timpi pa yaa si Mahanayim tɔ na pá polo Kapawəɣ nyóma tɔɔ. ¹³ Mpuɣule Seluya pəyalɔ Sowarı na

Tafiiti yēlaa pa tu mpaav, na pá polo pá suli Karawōh lulē nōgō, lēlaa na kutēh kōnē lēlaa na kōnē. 14 Ntēna Apānēē tō Sowarī si: Ta ifepiya taa narēhī pá suli na pá yoo na tē nyāni. Sowarī si: Eē, pá polo.

15 Uēna Pēncamēē ifepiya naanōwa na naale lu Isēpaali yēlaa taa, na naanōwa na naaleye Tafiiti nyōma taa. 16 Uēna pá suli naale naale na paa awe tōki i tōgōntāle nyūyū na pá sō tēma kōh kōmōh taa kē layalēē na pá hoti na pá si. Mpuyle pa ha Karawōh cōlō tōnē inōgi hātē si: Layalēē kōsēh tēē tē.

17 Pālē pē waali kē acufu tiīwa na halī Tafiiti yēlaa kō Apānēē pa yēlaa kē teu. 18 Sowarī na i newaa Apāsaiyi na Asayēēhī paa wē pa tēna, na Asayēēhī ka pēsa sewa kē isu nam. 19 Mōyō i tu Apānēē waali si i kuyi-i. 20 Ntēna Apānēē pēsī na í pōsi si: Asayēēhī tōgōnōgōna-m mpv? Uēna í cō si: Eē, maya. 21 Mpuyle Apānēē si: Tō nyā ntōgōh yaa nyā mpātōh tō ifepiya taa nōgōlv waali na hī kra-i na hī lēēki i wontū.

Amā Asayēēhī ta tisi mpv. 22 Uēna Apānēē tāsai-yōgōtōyū si: Mēhī mā waali yoo. Tōfō, ye mā kō-ē māa heeli nyā taalv Sowarī suwē?

23 Paa na mpv tō Asayēēhī ta nu. Tēnāyale Apānēē cula-i hīmantāyā kē i lotu taa, na waali tō na ká lu na í sí kpakpaa. Mōyō pa tēna mpa pa tala Asayēēhī tēsātē tēna tō pa sēhāa.

24 Uēna Sowarī na Apāsaiyi pá tō Apānēē waali, pē kōma isu ilim tōyi ilē pa tala Kipeya-Amma ton-tonlē nte tē wē Kiya isēntāa kē Karawōh wōlaya tetv mpaav taa tōyōlē. 25 Mpuyle Pēncamēē nyōma tāsā kotuyū kē Apānēē kin kē pulāyā nakēhī ka nyūyū taa. 26 Ntēna Apānēē kpēsī Sowarī si: Kuyū kaa su tēnāyā kē mpv? N ta nyi taa si pē kaa tēsēna kōpantv? Heeli

nyá yélaa ke ləŋ si pá yele pa tɛtɔnaa kuyə ke mpu.
²⁷ Kɛlena Sowari tuuna Taca na í yəɣəti si: Ye n taa
 yəɣəti isəntə, yélaa ka təɣəna-meɣe m̄púyú haləna pə
 fe.

²⁸ M̄púyú Sowari hola tutuyə na yoolaa səŋ na pá
 yele Iseyeli nyéma ke təɣənyə na yoonav. ²⁹ Ilena
 Apənɛɛ na í yélaa pá tɔ m̄púyú ahoɔ tənaya tɛtɛkəle
 taa na pá tɛsi Yaataní na pá fayana Pitələŋ taa haləna
 pá tala Mahanayim. ³⁰ Sowari luna Apənɛɛ tətəɣənlɛ
 na í kala yoolaa ilena í maɣana yélaa pəɣələɣafɛi hiu
 fɛi Tafiti yélaa taa na pə səsəna Asayɛɛli. ³¹ Ama
 Tafiti nyéma ka kɔwa yélaa ŋmɔnyə na nunɔwa na
 nutoso (360) ke Pɛncamɛɛ na Apənɛɛ pa yoolaa taa.
³² M̄púyú Sowari-wɛ pa kpaɣa Asayɛɛli na pá pimi-
 í caa pələav taa ké Pɛtələhem. Ilena pá tɔ ahoɔ tənə,
 pə kəma isu pə nyaaləɣi ilɛ pa tala Hɛpələŋ.

3

¹ Tafiti yélaa na Sayuli nyéma pa yooɔ taanɣa
 səsəm ké, na Tafiti na í nyéma pa tɔŋ səsəyɛi na
 Sayuli yélaa tɔŋ náá səki.

Tafiti piya nsi í lɔla Hɛpələŋ tɔ (Kvtəsvtv I 3:1-4)

² Piya mpa Tafiti alaa lɔla-í Hɛpələŋ taa tɔ pa
 həla ntə, pa yaa kancaalaya nyəŋ si Amənəŋ í too
 kele Tafiti alɔ Sisilee nyəŋ wei pa yaa si Ahinowam
 tɔ. ³ Naale nyəŋ si Kiliyari, ílé í too kele Kamɛɛli tɔ
 Napaalɛ leelu Apikaalɛ. Tooso nyəŋ si Apəsələm, ílé í
 too kele Kesuli wulav Taləmayi pɛɛlɔ Maaka. ⁴ Liɣiti
 nyəŋ si Atoniya, ílé í too kele Hakiti. Kakpasɛi nyəŋ
 si Sefatiya, ílé í too kele Apitalɛ. ⁵ Naatoso nyəŋ si

Itəleyam, ílé ı too keɛ Ikəla. ı piya nsi ı lula Hepələn təyələ.

Pəyoosa Apənee na Isəpaali

⁶ Tafiiti yəlaa na Sayuli nyəma pa yoo taa ké Apənee ná tayana ı təyi teu ke Sayuli təyaya taa na í nyəə ton. ⁷ Mpyó kyakv nakvli Isəpaali kaləna Apənee si: Pepe təə ké n sɔna Aya pɛələ Lisipa wei ma caa Sayuli ka krayaa tə?

⁸ Tənaɣale páána kpa Apənee ke səsəm na í tə si: Ma ta ke mənafiki tv si ma lukı Sayuli yəlaa waalı se. Ma tənna kvpantv lapv ke nyá caa Sayuli nyəma na ı taapalaa. Ma ta tv-ŋ Tafiiti nin taa. Ulena saŋa ń kaləxəna-m si ma lapa ısayatv ke alv təm taa. ⁹⁻¹⁰ Ma tuukina Isə si ısu ma lapa teitei ısu Tacaa ka heeluyv Tafiiti na tuunav si ı ká cɛɛ-ı Sayuli kawulaya na í kpa-ı Iseyeli na Yuta pə wulav ke pə krayav Tan na pə sına Pɛɛsɛpa tə. Ye pə taya mpv Isə í kv-m.

¹¹ Isəpaali ta cə Apənee ke paa təmɔyv kvbɔmɔyv. Mpi tə, ı nyaŋayana-ı ké.

Apənee tənyv ke Tafiiti

¹² Mpyó Apənee tilaa na pa heeli Tafiiti si: Nyá nin taa ké pə tv tetv. Mpv tə, tə pɛeli nəxə. Maa səna-ŋ na tə keesi Iseyeli nyəma təna ıse na nyá təə.

¹³ Mpyvle Tafiiti si: Pə we teu, ma na-ŋ tu pɛeli nəxə yaa. Ama kvbɔmtv ké si ye n ta kəna ma alv Mikaali n kaa keesi ma ısələ taa ké. ¹⁴ Ulena Tafiiti tili na pá heeli Isəpaali si í cɛɛ-ı ı alv Mikaali wei ı təə ı suu Filiisi nyəma hənnəəsı nunuwa (100) tə.

¹⁵ Ntəna Isəpaali tili na pá mv alv ke ı paalv Layisi pəyalv Patiyeeh kin. ¹⁶ Na ı paalv təhəyi ı alv waalı

na wula, haləna timpi pa yaa si Pahulim tə. Keləna Apənee təyən-i si: Polo n məli. Ulena í məli.

¹⁷ Mpyule Apənee na Iseyeli nyuyv nyóma pa caɣaa na í tə-we si: Hatoo ləŋ Tafiti ke í caakaya si í kra mə wulav, ¹⁸ pə tala i krau nté. Mpi tə, Tacaɣa yəyotaa si: Ma təmlə tə Tafiti niŋ ke maa fitina Iseyeli nyóma ke pa kolontunaa na Filiisi nyóma niŋ taa.

¹⁹ Ulena Apənee heeli-təyi Pəncamee nyóma na í teləsi Tafiti ke nti nti Iseyeli nyóma na Pəncamee kpekəle təna pa caɣaa na pá mayasi tə. ²⁰ Apənee tala Tafiti tə tə na yəlaa hiu ke i waali ké, na ílé í la-weyə mullə ke teu. ²¹ Mpyule Apənee təma Tafiti si: Hai, ta caa, maa polo na má kreyeli Iseyeli nyóma təna na má kəna na nyá na-we í pəeli nəyə, uləna n təyə kawulaya ke tetə təna təy isu n caaki tə.

Ulena Tafiti cə Apənee na i kpeena laŋhəlvmlə.

Sowari kowa Apənee

²² Mpyúy Sowari na Tafiti yoolaa pa luna kəlvv na pá kuuwa kolontunaa wontu ke səsəm. Ule pa ta mayana Apənee ke Hepələŋ. Tafiti təma-i yeluyv na í təena laŋhəlvmlə. ²³ Sowari na yoolaa pa talaa, uləna pa tayasi-i si: Apənee kəma wulav kiŋ na wulav yele-i na í kpeena laŋhəlvmlə. ²⁴ Keləna Sowari polo wulav kiŋ na í pəəsəyi-i si: Ta caa, Apənee kəma nyá kiŋ na n yele-i na í kpe yaa? ²⁵ An i n nyóma i təy, i kəma-ŋ feŋuyv ké si i nyəŋ nyá layatv na pə təna mpi n laki tə.

²⁶ Sowari lu Tafiti tə, uləna í tili Apənee waali ke kraakraa na pá hiki-i Sila ləkə kiŋ na pá məŋna-i, Tafiti ná tá nyi pə taa pulv. ²⁷ Apənee talaa uləna Sowari həmi-i na í luna kpeenja isu i wələtəyi-i təm,

na í sɔ ɪ lotu taa ké sɛyaya na í si. ɪ læta-ɪ kʊyʊ mpi ɪ ka kʊ ɪ neu Asayελι tɔyɔɛ.

²⁸ Tafiiti nu-ti ɪlena í tɔ si: Taca nyóma si Nεε pɛyalɔ Apənεε sɛm tɔm fεi má na ma kawulaya tá tɔ tɔtɔ. ²⁹ ɪ sɛm tɔm í wεε Sowapɪ na ɪ caa tɔyaya nyóma pa tɔm. Pə tɔ tɔ Sowapɪ lɔlɔyʊ taa kaa laɲ casaya tʊ, yaa tɔnyʊ tɔ asilima kʊtɔɲ tʊ, yaa ɪcam, yaa wei ɪ sɛpəna layate tɔ, yaa nyɔyɔtʊ.

³⁰ Apənεε ka kʊwa Sowapɪ na Apəsayi pa neu Asayελι ke Kapawɔɲ ke yoo taa tɔyɔ pεɛ pa læta-ɪ.

³¹ Tənyayɛ Tafiiti tɔma Sowapɪ na ɪ waalɪ yɔlaa tɔna si: ɪ cɛli mə wontu na laɲwakɛllɛ na í suu fɔlɔtɔnaa taka na ɪ wii Apənεε sɛm.

Pa pukayana-ɪ pim, ɪlena Tafiiti tɔɲ na í polo pɛlaav tɔtɔ. ³² Pa pima Apənεε ke Hεpɔɔɲ, ɪlena wulav Tafiiti tʊli nɔyɔ na í wii ɪ pɛlaav tɔtɔ tɛkpoo, na yɔlaa tɔna wii mpʊ tɔtɔ. ³³ Mpʊyʊɛ wulav tasa-ɪ wula si:

Apənεε n sɛpa mpʊ ɪsu kʊmɛɛɲ suwe?

³⁴ Anɪ pa ta hɔkɔ nyá niɲ ke ɲmusɪ.

Pəyele pa ta hɔkɔ nyá nɔhεε ke alukpala.

Pɔ́cɔ n hotaa ɪsu ɪsayav.

Mpʊyʊ yɔlaa tɔna tasa-ɪ wula ³⁵ na pá pona Tafiiti ke tɔyɔnaya ke ilim taa. Tənyayɛ Tafiiti tuuwa si: Ye ma tɔɲa pʊɔ na ilim ta tʊta ɪsɔ í kʊ-m.

³⁶ Yɔlaa nu wulav kʊlapʊtʊ nti ɪlena pa laɲa hɛɛna-ti. ³⁷ ɪlena ɪsɛyeli yɔlaa cɛkəna kuyaku ɲkʊ si pə taya wulav yelina na pá kʊ Apənεε. ³⁸ Mpʊyʊɛ Tafiiti heela yɔlaa si: ɪsɛyeli nyóma yoolaa wulav sɔsɔ hotina saɲa ɪsɛntɔ. ³⁹ Paa na ɪsɔ læsa-m si má la wulav tɔ, ma ké ɪcam ké, na Seluya pɛyalaa mpɛ pa kɛla ɪsayatʊ. ɪsɔ í fɛli-wɛ na pɔ́ kɛsəna pa ɪsayatʊ.

4

Paana na Lekapii pa kowa Isəpaali

¹ Sayuli pəyalv Isəpaali nuwa si Apəneε səpa Hepəłəη, ɪlena pə yəli-ɪ na Isɛγeli nyəma təna laηa pəsi katatəlaya.

² Isəpaali ka wena ɪ kuluv nyuyv nyəma ke naale ké. Pa yaa ləlv si Paana na ləlv si Lekapii pa caa kele Pəncamεε tɪ Liməη wei ɪ wε Peləti tə. Mpi tə, ɪcate nté pa nyənaya-tɛγε Pəncamεε nyəma nyənte ké. ³ Peləti nyəma ka sewa na pá cəsi Kitayim na pá pəsi təna nyəma haləna saηa. ⁴ Sayuli pəyalv Sonataη ka wena apalvpəyaya na pa yaa-ke si Mefipaali. Kuyakv ηku ka caa Sonataη na Sayuli pa səpa təγə ka nukvɪ seekayana-ke na ká hoti ka nəəheε tə na pə kaani-ké. Waatv ɪnɪ tə, kaa wena pusɪ kakpasɪ.

⁵ Mpyúγú Lekapii na Paana pa pola Isəpaali təyaya ke ilim taa ké waatv wei Isəpaali ná həntaa si ɪ heesəyi tə. ⁶⁻⁷ Pa keesəna ilim heka ké na pá cεsɪ na pá svv təyaya ɪsv pa pola təγənaγa pee kraγav, na Isəpaali hənta naη taa na í heesəyi. ɪlena pá kv-ɪ na pá setɪ ɪ nyuyv na pá kraγa-kv na pá fayana Yaatanɪ tetekəle taa ké ahoο təna. ⁸ Mpyúγú pa pona-kuyv Tafiti ke Hepəłəη na pá heeli-ɪ si: N naaki nyá kolontu Sayuli wei ɪ pεkaya-η kuyv tə ɪ pəyalv Isəpaali nyuyv ntə? Hai, ta caa wulav, Isə lεetəγəna Sayuli na ɪ loluyv nyəma na nyá nəγə. ⁹ Mpyuyvε Tafiti cəwa si: Ma tuuna Tacaα wei ɪ yapa-m asola anɪ a nəγə taa tə si, ¹⁰ yvɪv wei ɪ ka kəma na í heeli-m Sayuli səm, na ɪlé ɪ mayasəyi ɪ taa si ma laηle ká heena-tɪ tə, ma yelaa ké na pá kra-ɪ na pá kv-ɪ. Ma si ɪ təm heeluyv kasəyaya nté. ¹¹ Halɪ mpyúγú asayaa ka polo na pá mayana yvɪv

ke ι tɔyaya taa kέ ι tɔhəntəle na pá kv-ι tulum na? Isənaɣa pu la na má kaa læeti-wε na má kpiisi-wεyε tetv tɔɔ?

¹² Ntəna Tafiiti tɔ ι yɔlaa si: I kv-wε. Uəna pá seti pa niŋ na pa nɔɔhεε na pá pusi-wεyε tuŋ tɔɔ kέ Hεpəlɔŋ luɛ nɔyɔ. Na pá pi Isəpaali nyuyv ke Apənεε pəlaau taa kέ Hεpəlɔŋ.

5

Tafiiti pəsa Iseyeli na Yuta pə wulav

(Kvtəəsvtv I 11:1-3)

¹ Mpyú Iseyeli kpeka təna kɔta Tafiiti kiŋ ke Hεpəlɔŋ na pá təm-ι si: Ta na-ŋ ta caləm kvlɔməm kέ. ² Paa hatoo waatu wei Sayuli ka kέ ta wulav tɔ, kvlɔm nyá inι n paasayana Iseyeli yoolaa. Taca ka tɛma-ŋ heeluyu ke mpyú si n paasəna Iseyeli nyəma na n lá pa wulav.

³ Mpyú Iseyeli sɔsaa kɔta Tafiiti kiŋ ke Hεpəlɔŋ na pá na-ι pá pεeli nɔyɔ ke Taca isɛntaa na pεle pá pəli-ι nim na í pəsi Iseyeli wulav. ⁴ Tafiiti pusi ka wε hiu na naanɔwa ke waatu wei pa kra-ι wulav tɔ. Mpyú ι tɔyɔ kawulaya ke pusi nuɛ. ⁵ I tɔyɔ kawulaya ke Hεpəlɔŋ ke Yuta nyəma tɔɔ kέ pusi naatosompɔyɔlaya na isətvnaa naatoso, na Yosalem ke Yuta na Iseyeli pá kvkɔpɛntuyv tɔɔ kέ pusi hiu na naanɔwa na tooso.

Tafiiti læka Yosalem

(Kvtəəsvtv I 11:4-9; 14:1-2)

⁶ Mpyú waatu nɔyɔlv Tafiiti na ι yoolaa pa pola Yosalem ke Yepusi nyəma mpa pa kέ tetv nyəma tɔ pa yoonav. Tənaɣale pεle pa tɛma-ι si: N kaa pəsi na n svv ta icatε taa. Paa yvlɔmaa na kaakalasi paa pəsi

na pá taη-me. Pə nyuyv nte sı ıcate we toη, Tafiiti kaa pəsi na í svv tə taa. ⁷ Ama Tafiiti lεeka kolonja səsaya ıcate na í kanta na pá ha-teye hēte sı Tafiiti te.

⁸ Kuyakv ηkuyv Tafiiti tōma ι yoolaa sı: Ye wei ι caa sı í yoonā Yepusi nyéma pōntv í tēη lvm sılvuyv na í kó ma kolontunaa kaakalası na yulvmaa mpā pa wōηaya-m tō. Pə tōō ké pə pəsa ituule sı: Kaakalaya yaa yulvm kaa svv Tafiiti tēyaya taa.

⁹ Mprógy Tafiiti lεeka kolonja səsaya ıcate nte na í caya tə taa na í ha-te sı: Tafiiti te. Uena í ηmá kolonja na Milo na í sōsı kutulvη na pə taa tōō.

¹⁰ Uena Tafiiti toη sōsəyi na pé puki na Tacaa Isō Toma tēna tv we ι waalı.

¹¹ Mprógy Tii wulav Hilam pona Tafiiti ke tēmlε nyéma na kponkpolonaa kvpama na kaafəntanaa na pεε saakēlaa na pá ηmá Tafiiti ke kawulaya tēyaya.

¹² Tēnaya ι cəkēnaa sı Tacaa kpa-ι Iseyeli nyéma wulav. Pəyele ι kusa ι kawulaya nyuyv ke ι ka sōla ι yēlaa Iseyeli nyéma tō pə tōō.

*Tafiiti piya mpā ι lvla Yosalem tō
(Kvtōsvtv I 3:5-9; 14:3-7)*

¹³ Tafiiti tala Yosalem uena í kpaya alaa na pεle pá lvl-ι piya ke tēna. ¹⁴ Pa hēla nte Samōwa na Soparı na Natanη na Salōmēη ¹⁵ na İpaalı na Ulısuwa na Nefeki na Yafıya ¹⁶ na Ulısama na Ulıyata na Ulıfēleti.

*Tafiiti kəlvuyv ke Filiisi nyéma
(Kvtōsvtv I 14:8-16)*

¹⁷ Mprógy Filiisi nyéma nuwa sı pa kpa Tafiiti ke Iseyeli nyéma wulav. Uena pá pōlo pa tēnaya ι waalı. Tafiiti nu mpv, uena í svv kolonja ıcate taa.

¹⁸ Filiisi nyéma talaa, uena pá watı Lefayim tetekekē

taa. ¹⁹ Uena Tafiiti pəəsi Tacaa si: Má polo Filiisi nyóma waali? N ká tu-weye ma niŋ taa? Tacaa si: Ee, polo, maa tu-weye nyá niŋ taa.

²⁰ Ḿpúyú Tafiiti pola Filiisi nyóma kin ke timpi pa yaa si Paali-Pelasim tó na í ku-we. Uena í tó si: Tacaa hee-m mpaav ke ma kolontunaa cana taa isu lum fakuyv akula səsəona tó.

Pə tóó ké i ha lonte nteye hətə si Isə mpaav təfayale.

²¹ Filiisi nyóma sewa na pa yeke pa tuŋ uena Tafiiti na i yəlaa pa kpaɣa na pá wə kəkə.

²² Ḿpúyú Filiisi nyóma tasa watuyv ke Lefayim tətəkəle si pa yookina Iseyeli nyóma. ²³ Tafiiti pəsa Tacaa, uena Tacaa heeli-i si: Taa pona pa isentaa tó. Ce na ŋ luna pa waali tóó ké tulunɔ ke tuŋ taale isentaa. ²⁴ Ye n kəma na ŋ nu yəlaa nəshee ke tuŋ inu i taa isu yoolaa nəshee, de n tii pa tóó ké kpaɣaa. Mpi tó, Tacaa tɛna-ŋ nəɣə si i yookina Filiisi nyóma.

²⁵ Ḿpúyú Tafiiti lapa isu Tacaa heela-i tó, na í kú i kolontunaa ke pə kpaɣav Kera tó haləna Kesee.

6

Tacaa atakaa ponav ke Yosalem (Kvtəsvtv I 13:4-14)

¹ Ḿpúyú Tafiiti tasa Iseyeli yoolaa taa yoolaa ke kpeyeluyv ke yəlaa isu iyisi hiu na naanowa (30000). ² Uena pá tɛe timpi pa yaa si Paala təɣə Yuta si pa kpaɣəɣi Isə atakaa. Tacaa Toma təna tu tənna atakaa inu na i təkí kawulaya ke isətaa tanlaa tó. ³⁻⁴ Ḿpúyú pa kpaɣa Isə atakaa ké Apinatari tɛye pulaya tó na pá tu-i keeke kufalv taa, na Apinatari pəyalaa Ahiyo ke lələ na Yusa ke kəŋkəŋ tó na pá paasəɣəna-i. ⁵ Na pá makí wontu na həsi na Tafiiti

na ι nyóma pá paaki. ⁶ Pa tala tɔfallɛ nte tɔ wɛ timpi pa yaa sɪ Nakɔŋ tɔ, ɪlena naaŋ kpilisi keɛke na Iɔ atakaa taŋ hotuyu na Yusa temi-ι. ⁷ Tənaɣale Tacaa mu-ι na pááná na í kv-ι tənaya atakaa kite ke mpi pə tɔɔ ι ta nyana Iɔ atakaa tokinau tɔ.

⁸ Ama Tafiti lanɛ ta hɛena Yusa kuyɔ mpi, na pá ha lonte ntɛɣe hətɛ sɪ Yusa təkɔle. Na pá yaaki-tɛɣe m̀p̀ỳg̀ỳ haləna saŋa. ⁹ M̀p̀ỳg̀ỳ səɣəntu kra wulau na í tɔ sɪ: Ye mpv ma pəsɪ ma pona Iɔ atakaa ke ma tɛɣɛle?

¹⁰ ɪlena Tafiti kisi Iɔ atakaa ponau ke ι tɛ na í pona-ι Katɪ tu wei pa yaa sɪ Opeti-Itəm tɔ ι tɛ. ¹¹ Na atakaa caya apalv ɪnɪ ι tɛɣe isətonaa tooso. ɪlena Tacaa náá kooli ílé na ι tɔyaya nyóma tənaya kɔpantu.

*Iɔ atakaa ponau ke Yosalem
(Kvtəsɔtv I 15:25-16:3)*

¹² ɪlena pá tayasɪ Tafiti sɪ Tacaa koola Opeti-Itəm na ι nyóma tənaya kɔpantu ke Iɔ atakaa tɔɔ. Ntɛna wulau polo Opeti-Itəm tɛ na ι kpaya Iɔ atakaa na pá pona ι tɛ na aŋmaala. ¹³ Atakaa səɣəlla í kpesa nəəhɛɛ naatoso na alaafəya, ɪle kətəlaa la nav na navle nim nyəntɛ ke kətaya. ¹⁴ ɪlena Tafiti felɪ paale ke teu ke atakaa isəntaa na í suuwa kətəlaa toko tike. ¹⁵ M̀p̀ỳg̀ỳ ι na Iseyɛli nyóma təna pa pona Tacaa atakaa ke Yosalem na akantɛɛ na lanɣhɔlvmlɛ kakiisasɪ.

¹⁶ Pa təŋna Iɔ atakaa sɔvnau ke wulau ɪcatɛ taa, ɪle Tafiti alv Mikaali Sayuli pɛɛlɔ səŋna pətote ntɛ na í ná ι paaki na í ŋmaaki atakaa isəntaa. M̀p̀ỳg̀ỳ Mikaali tɔv Tafiti ke ι taa. ¹⁷ Pa tana Iɔ atakaa ɪlena pá su-ι ι lonte taa ké cokəle nte Tafiti ka lapa tɔ tɔ taa, na pá lá kətasɪ nsi kəkə lusa sɪ təna tɔ na ciikuyu

nyənsi. ¹⁸ Pa tema kətasi nsəyi lapu ɔlena Tafiti kooli yəlaa tənaya kupantu ke Toma tənə tu Tacaa hətə taa. ¹⁹ ɔlena Tafiti tala apalaa na alaa mpa paa kota tənə təyə təyənaya. Paa wei ke potopoto, na nantuyu, na solum, na pá kpe.

²⁰ Tafiti məla təyaya si i kooliyi i nyəma ke kupantu, ɔlena Mikaali lu na í sənɪ-i na í təmɪ-i si: Ama Iseyeli wulav teeli ineyə saŋa pəpətu ké. N wəyasa nyá kawulaya wontu na ń paaki nyá waali nyəma yomaa alu nyəma isentaa isu yulu ke yem.

²¹ Ntəna Tafiti cə-i si: Tacaa wei i kisa nyá caa na í ləsi-m si má la Iseyeli nyəma wulav tə i isentaa ké ma paawa. ²² Ma caa ma pasa ma ti na má pəsi kpete na pé kəli mpv. Paa na mpv tə, ma nyuyv ká kuɪ yomaa alu nyəma mpa n yəyətəyi tə pa isentaa ké.

²³ Sayuli pɛɛɔ Mikaali na i səm tə i ta lɔli pəyaya.

7

Isə suwa nəyə ke Tafiti na i təyaya nyəma (Kvtəsvtv I 17:1-15)

¹ Tacaa yapa wulav ke i kolontunaa ninj taa, ɔlena í məli i kawulaya təyaya kɔfalaya taa na heesuyv.

² Mprúyú koyaku nakuli i təma Isə kuyəyətutu teləsulu Natanj si: Pə ta muna si máá wɛɛ kutuluyu kupaŋku taa na Isə atakaa náá wɛɛ cokəle taa. ³ Ntəna Natanj cə wulav si: Polo na ń la pə tənə mpi n mayasəyi nyá taa tə. Mpi tə, Tacaa wɛɛ nyá waali ké.

⁴ Ahoo yuwa ɔlena Tacaa tə Natanj si: ⁵ Polo na ń heeli ma pəyalv Tafiti si pə taya inu i ka ŋmana-m təyaya ŋka ka taa maa caya tə. ⁶ Hatoo ma ləsyuv Iseyeli nyəma ke Icipiti taa na pé suna saŋa tə ma ta svota kutuluyu taa. Cokəle taa ké ma wɛɛ mpv. ⁷ Too

ma na Iseyeli nyéma tə luw tə, ma ta pəəsəta pa nyuyv nyéma mpa ma ləsaa tə pa taa nəyəlɔ sɪ pepe təw kɛ pa ta ŋma-m kutuluɣu kɔpaŋkɔ.

⁸ Mpu tə, heeli ma pəyalv Tafiti sɪ Toma təna tv Tacaa má, ma yəyətəa sɪ ntiyile taa kɛ ma kpaɣa-ɪ heeŋ waali sɪ í la ma Iseyeli nyéma wulav ⁹ na máa wɛ ɪ waali kɛ ɪ tɔntɛ təna taa. Uena má kpiisi ɪ kolontunaa təna na má kɔsɪ ɪ nyuyv ɪsu atɛ səsaa lɛlaa. ¹⁰ Uena má ha ma Iseyeli nyéma kɛ tɛaɣalɛ sɪ pá caɣa teu na pulv í taa pɛyeli-wɛ. Yəlaa asaɣaa í taa təyɔ pa ɪsɛ, ¹¹ ɪsu saa wɛi maa kpa paasənlaa kɛ ma yəlaa Iseyeli nyéma təw tə. Pəyele ma yapa-ɪ ɪ kolontunaa təna niŋ taa sɪ í heesi. Tacaa sɪ: Pɔntv unɪ ɪ ka suna-m təyaya, pə taya Tafiti ká ŋmana-kɛ. ¹² Ye pə tala nyá kɔyakv na n sɛpa lɛ maa ləsi nyá piya mpa n lɔlɛna nyá tapuyv tə pa taa nəyəlɔ na má kpa-ɪ wulav. ¹³ Inɪ ɪ ká ŋmana-m təyaya na maa yele na ɪ kawulaya kumte wɛɛ tam təw. ¹⁴ ɪ ká nyənəyɪ-m ɪ caa na maa nyənəyɪ-ɪ ma pəyaya. Ye ɪ pəntəna-m maa hɔ ɪ kpaŋyuyv ɪsu pa lakuyv pəyaya tə. ¹⁵ Ama ma kaa yele-ɪ pɛɛɛɛ huluyv ɪsu ma lapv Sayuli na má lə-ɪ na má lɛɛtɪ-ŋ ɪ lonte tə. ¹⁶ Nyá kawulaya na nyá kumte na nyá piitim pu wɛɛ tam təw kɛ.

¹⁷ Nti nti Iso heela Tafiti na Iso kuyəyətutv teləsulv Nataŋ nəyɔ təyɔɛ.

Tafiti sɛɛv kɛ Iso

(Kvətəəsvtv I 17:16-27)

¹⁸ Mpuɣɔlɛ Tafiti pola Iso cokəle taa na í yəyətəna Iso sɪ: Hai, Tacaa ta Iso, má na ma təyaya tə kɛ wɛ na ń kəŋna-m timpi taa ma wɛ ɪsəntə tə? ¹⁹ Pəle pə paasi na ń tasəyɪ ma təyaya suw təm na? Ye pə taya Iso, yulv kaa pəsi na í yəyətɪ mpv pə taka. ²⁰ Wentiyɪ ma taka

ma wena si ma heeliyi-η? N nyəma-m ké. ²¹ Nyá mayamaya n səələna na ń la təma səsəəna ane, na ń kuli-m təm təne tə təw isu n ka yəgətuyu tə. ²² Tacaə Isə n ké Səsə ké. Mpi tə, nəgəlv ta nəgəsəna-η. Ye tə keesəna nti inɪ tə nuna ta ηkraηη tə nəgəlv ɪ fei isu nyá. ²³ Piitim napəli pə fei na pə nəgəsəna nyá yəlaə Iseyeli nyəma mpa n kəma na ń ya si tə pəsi nyá nyəma na nyá hətə yaa na ń la-tuyu piti təma na kəkəlv nyəm na ń ya-tuyu Icipiti taa na ń təgəni piitimnaə ləlaə na pa tuη. ²⁴ Na tə pəsi nyá nyəma ké tam təw, na nyaa pəsi ta Isə. ²⁵ Mpu tə, Tacaə Isə yelev na təm nti n yəgətə ma na ma təyaya tá təw tə té la na té wəe m̄pógó tam təw. ²⁶ Nyá hətə ɪ wəe səsəəle na yəlaə puyələyi tam si: Iseyeli nyəma Isə kéle Toma təna tv Tacaə na ń paasəgəna ma təyaya. ²⁷ Mpi tə, Tacaə Iseyeli nyəma Isə, nyá tvna nyá təm ké ma ηkraηη taa si n ká si ma təyaya. Pə təw ké ma kaasa ma ti na má sələmi-η sələmyu kune. ²⁸ Tacaə Isə, n ké Isə ké. Na ń yəgətə nti n laki-təyi. Nyá keesəna-m nyá kɔpantv tənə tə təm. ²⁹ Kooli ma təyaya ké kɔpantv na ká wəe tam təw isu n yəgətuyu tə, na kɔpantv nti té wəe ka təw ké tam.

8

Tafiiti kəla ɪ kolontunaa ləlaə (*Kvtəəsvtv I 18:1-13*)

¹ Pəle pə waalı ké Tafiiti tasa Filiisi nyəma ké yoonav na ɪ ηmakəli-wə na ɪ ləkɪ pa ɪcətə səsəəle nte pəle paa təyaa tə. ² M̄pógó Tafiiti yoonə Mowapu nyəma na ɪ kpa-wəgə yomle. Ilena ɪ husi-wəgə atə, na pá kala yəlaə tooso, ɪle pa kv naale. Pá kala yəlaə tooso, pa kv naale. Pə kaasa mpa ɪlena pəle pá laki

Tafiiti ke tæmlε na pá felæyi-ι lampuu. ³ Μρύγύ Tafiiti yoonα Lehopi pæyalv Hatæσεε wei ι kέ Sopa wulav tα na í kæli-ι waatv wei ílé ι kvlaa si ι mvyi Ifelatι pæγv næγv tetv tα. ⁴ Uena Tafiiti læki ι kpayanæη çayalaa iyaga na nasætosο na nunvwa (1700) na yoolaa næhεε tæntaa ke iyisi hiu (20000), na í seti kpayanæη tæna næhεε hola na pá kaasi isu yoou keekεnaa nunvwa (100) kpayanæη tike. ⁵ Μρύγύ Tamasi Siliι nyéma pola wulav ke sεnav, uena Tafiiti kv peleye yoolaa iyisi hiu na naale (22000). ⁶ Na í pona yoolaa ke Tamasi Siliι taa, na icate nyéma lakι-ι tæmlε na pá felæyi-ι lampuu. Paa timpiyi Tafiiti polaa, Tacaa kentayaa ι tæv kέ. ⁷ Uena Tafiiti kpayα Hatæσεε yoolaa kpalæη wvla nyæη na í pona Yosalem. ⁸ Μρύγύ Tafiiti kuu nyæγælvv kvσεεmvv nyæγætv ke sæsεm ke Hatæσεε acalεε nna pa yaa si Peta na Pelotayi tα a taa.

⁹ Mpyvle Hamati wulav Tou nuwa si Tafiiti kvwa Hatæσεε yoolaa tæna. ¹⁰ Ntena í tili ι pæyalv Yolam ke Tafiiti te si: Polo na í sεε-ι na í samι-ι timpi ι pæσα na í kpili Hatæσεε na ι nyéma na í kv-wε tα. Mpi tα, Tou yookayana Hatæσεε kέ. Uena Solam pona liyitee nyæγætv na wvla na nyæγælvv kvσεεmvv ke hεεsi hεεsi. ¹¹ Μρύγύ Tafiiti su nyæγætv ntæyi Tacaa isu ι ka suv liyitee nyæγætv na wvlanaa mpa ι læka piitimnaa mpa ι yoonaa na í kæli tα. ¹² Isu Siliι nyéma na Mowavv nyéma na Amoni nyéma na Filiisi nyéma na Amaleke nyéma na Sopa wulav Hatæσεε na ι nyéma. ¹³ Isæna Tafiiti lapa na ι nyvγv kvli tæγæle.

Tafiiti kæla Siliι nyéma na í mælyi kvpente, uena í kv Itæm nyéma ke yælaa iyisi pælefεi hiu (18000) ke

timpi pa yaa si Təm tetekəle taa tō. ¹⁴ I kəla Itəm nyóma ilena í si yoolaa ke pa tetv tēna taa na ıcate nyóma lakı-ı təmle. Paa timpiyi Tafiti polaa, Taca kentaɣaa ı tō kē.

Tafiti waali nyóma həla
(Kvtəsvtv I 18:14-17)

¹⁵ Tafiti təɣə kawulaya ke lseyeli nyóma tēna tō kē na í təhəɣi tampana na í paasəɣəna-wε. ¹⁶ Seluya pəyalv Sowarı kele yoolaa nyuvv tv, na Ahiluti pəyalv Yosafati kele takəlası sulv. ¹⁷ Ahitupi pəyalv Satəki na Apiyataa pəyalv Ahimeleki kele kətəlaa. ¹⁸ Selaya kele takəlası ηmaalv na Yoyata pəyalv Penaya kele yoolaa mpa pa taɣaya wulav tə pa nyuvv tv. Tafiti pəyalaa nté səpaapənaa.

9

Mefipaali pote ke Tafiti te

¹ Mpróɣú kuyaku nakulı Tafiti pəəsaa si pə ta kaası Sayuli təyaya tv nəɣəlv na má lapı-ı kəpantv ke Sonatan tō?

² Sayuli təyaya təmle tv nəɣəlv ı ka wε tēna na pá yaaki-ı si Sipa. Mpruyule pa kpaɣa apalv ını na pá pona-ı Tafiti kin. İlena wulav pəəsı-ı si: Nyaya pa yaaki si Sipa? Apalv ını ı tısa, ³ İlena wulav pəəsı-ı si: Pə ta kaası Sayuli təyaya tv nəɣəlv na má lapı-ı kəpantv ke İso tō? Ntəna apalv ını si Sonatan pəyalv wεε na pə kaana-ı. ⁴ Ntəna wulav si: I wε le? Sipa si: I wε Amiyeli pəyalv Makii tɣe timpi pa yaa si Lo-Tapaa tō.

⁵ İlena wulav tili na pá kəna-ı. ⁶ Sonatan pəyalv Mefipaalı tala Tafiti te İlena í həntı-ı ate. Mpróɣú ı yaa ı hətε İlena ı sεε si: Mayalə ta caa. ⁷ Ntəna wulav si:

Taa nyá, ma caa ma la-η kópantv κε nyá caa Sonatan η τω. Maa cele-η nyá cəsə Sayuli tetvnaa tēna na má na-η tu təkəna təntəmle κε tam.

⁸ Μρύγύ Mefipaali tasa həntvγv κε ate na í tə si: Hai, ta caa, maγale awe, ma we isu haya kusəpaγa ké na n̄ paasəγəna-m mpv in̄?

⁹ Kεlena wulav yaa Sipa na í heeli-ι si: Ma celəγi nyá caa Sayuli na ι təγaγa nyəma nyəm tēnaγa Mefipaali. ¹⁰ Nyá na nyá piya na nyá təmle nyəma ι ká haləγi-ι ké na í taa laη kvhaləm. Ue ma na-ι tu təkəna təntəmle κε tam.

Pəyele Sipa ka wena piya naanvwa na kakpasí ké, na təmle nyəma κε hiu. ¹¹ Ntēna Sipa cə wulav si: Ta caa, maa la teitei ké isu n heela-m tə. Uena Mefipaali svv wulav kin η κε təγəv isu ι maγamaγa ι kvlvlv.

¹² Mefipaali ka wena pəγaγa səkpelaγa nakəli na pá yaa-ke si Mika. Μρύγύ Sipa təγaγa nyəma tēna pəsa ι təmle nyəma. ¹³ Yosalem κε ι ka wee. Mpi tə, ι na wulav pa təkayana. Pəyele pu kaana Mefipaali nəəheε naaleγε.

10

Tafiiti kəlvvγv κε Amaleke nyəma na Silii nyəma (Kvtəəsvtv I 19:1-5)

¹ Pəle pə waali ké Amoni wulav Nahasi səpa na ι pəγalv Hanuη ləeti ι lonte taa. ² Mpvyvle Tafiiti təma si: Maa ləeti Hanuη κε kópantv κε nti ι caa ka lapa-m tə. Uena í tili si pá see-ι ι caa ləγaγa. Təmle nyəma tala Amoni nyəma tetv taa, ³ uena tetv nti tə avulaa səkpema tə pa wulav Hanuη si: N nyəma si ləγaγa seev təw ké Tafiiti tila ι yəlaa na? I tila-weγε si pá fen ta icate na pá nyi-te na pá wakəli-te.

⁴ Tənaɣale Hanuŋ kpa Tafiti tillaa mpe na í hu pa tantəŋ ke nnyenyekəŋ, na í seti pa tokonaa na pé kpa pa tapanəəsi. Uena ɪ yele-we. ⁵ M̀p̀yú feele kpa-weɣe səsəm. Tafiti nu mpi pa lapa-we tɔ, uena í tili si pá saali Yeliko haləna pa tantəŋ nyɔ, uena pécó pá kpe.

*Amoni nyəma na Silii nyəma pa yoonav
(Kvtəəsvtɪ I 19:6-19)*

⁶ M̀p̀yú Amoni nyəma cekənaa si Tafiti haɣa-we na pááná ke pa isayatu nti tə tɔɔ. Uena pá polo Pəti-Lehopi na Sopa Silii nyəma kin na pá kraɣa yoolaa apaa nyəma ke iyisi hiu (20000), na Maaka wulav teɣe yoolaa iyaya (1000), na Topi nyəma teɣe yoolaa iyisi naanəwa na naale (12000). ⁷ Tafiti nu mpv, uena í tili ɪ yoolaa nyuɣu tu Sowari na yoolaa apalaa təna. ⁸ Mpuɣule Amoni nyəma luwa na pá puli pa ɪcate nənəɣɔ, na Sopa na Pəti-Lehopi Silii nyəma na Topi na Maaka pə yəlaa náá we tawa taa na pa mpa. ⁹ Uena Sowari cekəna si ɪ ká yoo taa na waali. M̀p̀yú ɪ ləsa Iseyeli yoolaa taa yoolaa na pele pá yookina Silii nyəma. ¹⁰ Pə kaasa mpa uena í yelina peleɣe ɪ neu Apisayi si pele pá yoonə Amoni nyəma. ¹¹ Na í heeli-ɪ si: Ye Silii nyəma í kpila-m, ɪe n kəɔ na ń sənə-m, yaa ye Amoni nyəma kpilina nyá, ɪe máá kəɔ na má sənə-ŋ. ¹² Təɣɔ apalutv na tɔ kaasi ta təɣi ta yəlaa na ta Iso acalɛe tɔɔ. ɪe Tacaa í la ɪ luɣu nyəntv.

¹³ M̀p̀yú Sowari na ɪ yəlaa pa sɔv Silii nyəma tee si pá yookina-we na pele pá tv casəle. ¹⁴ Amoni nyəma ná nawə si Silii nyəma sewa, uena pele pá tv-te na pá sɔv ɪcate. Uena Sowari məli na í kpe Yosalem.

¹⁵ Silii nyəma nawə si Iseyeli nyəma kəla-we, uena pá koti pa yoolaa tɔtɔ. ¹⁶ M̀p̀yú wulav Hatəsee tilaa

na pá yaa Ifəlati pəγə waali Sili nyéma ləlaa na
 ι yoolaa wulav Sopaki kraγa-we na pá tee Helam.
 17 Pa heela-təγi Tafiiti, ιlena í koti Iseyeli yoolaa təna
 na pá tesι Yaatanι na pá polo Helam. Mpygy Sili
 nyéma tayana pa ti na pá na Tafiiti pá suli na pá
 yoo. 18 Ama pa kuu-teye Iseyeli nyéma isentaa, na
 Tafiiti kv youu keekena nasətos na nunuwa (700)
 paasənlaa na kraγanəη caγalaa ke iyisi nule (40000)
 na í kv pa youu wulav Sopaki.

19 Mpygy Hatəsee waali awulaa səkpema nawa si
 Iseyeli nyéma kv pa yəlaa ke səsəm, ιlena pá polo na
 pá na-we pá ciiki na pá laki-weye təmle. Sili nyéma
 ta pəsι tətə si pá səna Amoni nyéma.

11

Tafiiti na Pasepa pa təm

1 Pənaγa sikaa na pə tala waatv wei awulaa teeki
 youu tə, ιlena Tafiiti kvσι ι yoolaa wulav Sowapι na
 Iseyeli yoolaa təna si pá polo pá kv Amoni nyéma
 təna na pá ləeki Lapa ιcate. Ama Tafiiti maγamaγa
 ta polo.

2 Mpygy kuyaku nakulι Tafiiti luna təhəntəle ke
 taanaya, na í cəəki kutuluyu pata təə. Ie ι loosa alv
 nəγəlv ι səəki lvm nte, na ι isentaa luwa pə tu fei.

3 Mpygy ι tilaa na pá pəəsι ι təə. Ilena pá cə-ι si Iliyam
 pəelə Pasepa ké. I paalv kele Hiti tv Yulii. 4 Ntəna í
 tili na pá pona-ι alv inι na í svvna-ι na ílε í məli ι te.
 Pəyele ι ka tēma isətv nav nté kpakpa na í la asilima
 keelvγv kətaya.

5 Alv nawa ι ti na teu ιlena í tili na í heeli Tafiiti.

6 Mpyγvle Tafiiti tilaa na í heeli Sowapι si í yele
 Hiti tv Yulii na í kəə.

Uena Sowari náá yele Yulii. ⁷ Yulii kōma uena Tafiti pōōsi-i Sowari na yoolaa na yooou pa alaafōya tōō. ⁸ M̄pōyó Tafiti heela Yulii si: Polo nyá te na ḥ heesi.

Yulii luwa uena wulav lap-i kuvōōu na pá pona-i. ⁹ Ama ílé i ta suu i te. I na wulav tanlaa pa hēntēna nōnōyō tee. ¹⁰ M̄pōyó pa tayasa-tēxi wulav na ílé i pōōsi-i si: Aní n luwa mpaav ké. Ue pepe tōō ké n ta suu tēyaga? ¹¹ M̄pōyó Yulii cō-i si: Iso atakaa na Yuta na Iseyeli nyōma tēna hēntēxi coka taa ké. Ma caa Sowari na i waali nyōma ná we nyutu taa. Uena mǎá suu ma tēyaga taa na má tēyō na má nyōō, na má hēntēna ma alv na? Ma tuuna-ŋ si ma kaa la mpv. ¹² Ntēna Tafiti heeli-i si: Tōō, heesi saŋa, cele ile maa yele na ḥ mēli.

Uena Yulii caya. ¹³ M̄pōyó Tafiti yaa-i i te na í tēyō na í nyōō na pá kv-i. Paa na mpv, ahoō yuwa tō, i ta polo i te, í na tanlaa pa hēntēna.

¹⁴ Tev fema uena Tafiti ŋmaa Sowari ke takēlaya na í tilina-keye Yulii mayamaya ¹⁵ si pá telēsi-i timpí yooou haŋa teu tō na pá yele-i na pá kv-i.

Pasepa paalv Yulii sēm

¹⁶ Sowari nyala icate, uena í pona Yulii ke timpí yoolaa taa yoolaa tanlaa tō. ¹⁷ M̄pōyó icate nyōma luwa na pá yōona Sowari na i nyōma na pá kv Tafiti yoolaa payale na pá kpeŋna Yulii na pá kv tōtō. ¹⁸ Uena Sowari ŋmaa Tafiti ke takēlaya na í keesi-i pē tēna mpi pē lapa tēyooole tō. ¹⁹ M̄pōyó Tafiti lela tillu ke heeluyi si: Ye ḥ keesa wulav ke ta cakēle tōm ke cēne, ²⁰ ntanyi pááná ka kpa-i na í yōyōti si pepe tōō ké tō suu icate tee si tē yookina-te. Aní tē nyōmāya

σι ικατε nyéma tǝǝki nyémá. ²¹ Μρύγύ alv ka kǝna Ketiyǝη pǝyalv Apimelɛki. Tɛpɛɛsi ικατε tɛɛ kɛ ι ka svv mpv na alv yaǝa-ι namle hǝǝlvǝv na kolǝηa nyǝvǝ taa. Ilɛ pɛpɛ tǝǝ kɛ tǝ kɛtǝna kolǝηa kɛ mpv? Ilɛ n cǝ-ι si nyá pǝyalv Yulii ná sǝpa tǝtǝ.

²² Μρύγύ tillu kɛɛsa Tafiiti kɛ nti Sowapɪ kɛɛsa-ι tǝ si: ²³ Kolontunaa mpɛ pa kpila-tǝvǝ. Pa lu-tǝvǝ kuluv kɛ tawa taa na taa tǝǝni-wɛ na tǝ tana-wɛɣɛ pa ικατε nǝnǝǝ. ²⁴ Ilɛna kolǝηa tǝǝ sǝηlaa náá tǝ-tǝvǝ nyémá na pá kv ta taa paǝalɛ. Halɪ nyá pǝyalv Yulii ná sǝpa tǝtǝ.

²⁵ Tǝnǝǝalɛ Tafiiti cǝwa tillu si: Polo na í heeli Sowapɪ si, paǝ pǝ kǝwa ι yǝlaa tǝ pǝ taa kǝli-ι caalǝvǝ. Pǝ wɛɛ kɛ si í polo ικατε tǝǝ na tǝη na í kǝli-tɛ. Nyaa polaa í tasa-ι ímpǝyǝ apalǝtv.

²⁶ Yulii alv nuwa si ι paalv sǝpa, ilɛna í wii-ι. ²⁷ Lǝyǝǝa tɛma, ilɛna Tafiiti tili na í kpǝǝa alv na í lǝli-ι apalv pǝyǝǝa. Μρύγύ Tafiiti kulapǝtv nti tǝ ta maya Tacaa.

12

Natan heeliyi Tafiiti kɛ ι salǝka tǝvǝ tǝm

¹ Μρύγύ Tacaa tila Isǝ kǝyǝǝǝtv tɛlǝsvlv Natan kɛ Tafiiti kiη na í heeli-ι si: Apalaa napǝli paǝ wɛna naalɛ kɛ ικατε kulǝmtǝlɛ taa, lɛlv kɛ tǝη tv na lɛlv kɛ kǝnyǝntv. ² Tǝη tv inɪ ι ka wɛna naaη na heeη kɛ sǝsǝm pǝ fɛi nyǝnvǝ. ³ Hewǝǝa kulǝmǝǝa kɛ kǝnyǝntv náá wɛna na í tǝǝki, na ká na ι piya pa wɛɛ na pá tǝki na pá nyǝǝki tǝntǝmlɛ, na ká hǝntǝɣi ι tate taa na í nyǝnǝɣi-kɛ isu ι pɛɛlv. ⁴ Μρύγύ kǝyǝkv nakǝli ikǝm kǝma tǝη tv inɪ na í la ι tǝla pǝtǝǝtǝlɛ, na í kisi

a taa ké læsuyv si i lakəna ikəm inəyi mʊulle. Na í kpa kʊnyəntv hewayə ŋke na í kʊ-i.

⁵⁻⁶ Təŋayale Tafiiti pááná huuwa kpa kpa təfaa na í tʊ si: Ma tuuna Tacaa si yʊlv wei inɪ i lapa mpv tʊ pə wɛɛ si í feli heeŋ liyiti ke yaasi wei i lapa mpv na í feina pətətəle tʊ. Pəyele pə tu muna pá kʊ-i ké. ⁷ Ntəna Natan si: Nyayale yʊlv inɪ. Iseyeli Iso Tacaa yəɣətəa si inɪ i kpana-ŋ Iseyeli nyəma wulav na í ya-ŋ Sayuli nin taa ⁸ na í ha-ŋ təyaya na alaa na í tv nyá nin taa ké Iseyeli nyəma na Yuta nyəma. Ye n ka heela-i si pəle pə ta tʊ-ŋ i ka səsə-ŋ. ⁹ Pepe tʊ ké n nyəna Tacaa təm ke yem na n la mpi pə ta maɣa-i tʊ? N kʊ Yulii na Amoni nyəma laɣate, na n kpaɣa i alv. ¹⁰ Timpi n nyəna-i yem ke mpv na n kpaɣa Yulii alv tʊ, yovu kaa hatələna nyá təyaya tətʊ. ¹¹ Mpyó Tacaa tasaa si: Maa yele na nyá piya taa nəɣəlv wakəli nyá lanle. Maa ha nəɣəlvv nyá alaa ke nyá isentaa na ílé i sʊna-wɛ na ilim na pə isəle. ¹² Nyá ŋmelaa ké na n la nəɣəlv ta na. Ama ilim taa ké maa la ma nyəntv na Iseyeli nyəma təna na.

¹³ Təŋayə Tafiiti təma si: Ma wakələna Tacaa ké. Ilena Natan náá təm-i si: Tacaa husa nyá isayətv, n kaa tasa səm. ¹⁴ Ama timpi n yelaa na Tacaa kolontunaa kpa i tʊ na pá ni pʊntv tʊ, pəyaya ŋka pə lvla-ŋ tʊ ŋke kaa səna.

¹⁵ Mpyó Iso kuyəɣətʊtv teləsvlv Natan kpema i tɛ.

Pasepa pəyaya səm

Mpyó Tacaa yelaa na kʊtəŋ səsəv nakuli kʊ kpa Yulii leelu pəyaya ŋke. ¹⁶ Mpyó Tafiiti həkə nəɣə na í sələmɪ Tacaa ke pəyaya ŋke ka tʊ. Ateye i həntaya paa ahoʊ nna, nyaalvʊv fei. ¹⁷ Ilena i təyaya səsaa

kaana-i si í kuli ate i ta tisi. Pécó i kisa tøyov. ¹⁸ Ilena pøyaya si kuyaku naatosompøyalaya nyëhku wule. Ama Tafiiti waali nyéma nyamna-i ka sëm tòm ke heeluyu. Mpi tó, pa mayasaya pa taa ké si, wwsasi taa kele tə yəyətayana-i i ta cə, ka laalaa na ká sí isəntə tə ye tə heela-i i lanje ká teesi wakəlyu tətəyətəy. ¹⁹ Ue Tafiiti nuwa pa welətəyi təmayale, ilena í cekəna si pøyaya səpa. Ntəna í pəəsi-we si: Ka səpaya? Pəle si: **Ξε.**

²⁰ Tənayale Tafiiti kula ate na í sə ləm na í layasi wontu. Ilena í ssv Tacaa tøyaya taa na í hənti-i ate. I məla tøyaya ilena í yəyətə na pá kəna-i təyənaya na í təy. ²¹ Mpyule i waali nyéma pəəsi-i si: Wenti n lapa mpv tə, tə tapuyv suweyele? Pə təkə pøyaya ke kutəku ka ta sətə ilena n məli n wiiki na n kisiyi tøyov. Pə məlaa na pøyaya si ilena n kuli na n naali tøyov na? ²² Ntəna Tafiiti cə-we si: Ma wiikaya na má həkəyi nəyō ke mpv tə na má teeləyi ké si ntanyi Tacaa ká ná ma pətəətəle na í waa-ke. ²³ Təv, nəənə ka səpa tə, pepe tə ké ma tasa nəyō həkuyv? Anı ma kaa pəsi na má tayani-keye kusuyv. Ama máá tēna na má polo ka kin. Təfə ka fei si ka tasəyi məlyu ke ma kin tətə.

Salvməh ləlyv

²⁴ Mpyú Tafiiti heesa i alv Pasəpa lanje na í krətəna-i na í ləli apalyəyaya na í ha-keye hətə si Salvməh, na Tacaa luyv svv-keye teu. ²⁵ Ilena Tafiiti cele-keye Iso kuyəyətətv teləsvl Natan na ilé i ha-keye hətə si Tacaa səla-i.

Lapa icate ləkuyv

(Kvtəəsvtv I 20:1-3)

²⁶ Tafiiti yoolaa wulav Sowapı ka tama Amoni nyéma icate səśəle Lapa. Waatv wei i ləkə-te

27 Ilena í tili na pá heeli Tafiiti si: Ma teesa lum həgəlvu icate ke leekvu. 28 Mpu tə, kreyeli yoolaa mpa pə kaasaa tə na ɲ kəə na ɲ mu-te. Pə taa kəə na má svv tə taa na pá məli-m sam. 29 M'p'ógú Tafiiti kreyela yoolaa na pá kpa Lapa təə na pá leeki-te. 30 Ilena Tafiiti kuli tə wulav kawulaya ntenuyu. Wula ke pa lupa-ku, ku yuɲ we isu kiloonaa hiu na naanvwa na liyiti ke mpv, na pá tv ku təə ké liyitee pee. M'p'ógú pa tema-kuvu Tafiiti nyuvu na í kuu icate taa ké wontu tuutuuma tətə. 31 Pə kaasa icate yəlaa ilena í tv ləlaa ke kaafəntanaa təmlə na ləlaa ke nyəgətv halənav na ləlaa ke tawa təma na ləlaa ke pilikinaa wəpv. M'p'ógú Tafiiti lapəna Amoni icate təna. Ilena í na i yəlaa pá məli Yosalem.

13

Tafiiti piya acaalətv

1 Pəle pə waalı acaalətv lapa wulav te. Tafiiti pəyalv Apəsaləm ka wəna neu alv nyəɲ nəgəlv na pá yaaki-i si Tamaa na i isəntaa luwa teu. Mpuvle Apəsaləm neu yətəte nyəɲ wei pa yaa si Amənoɲ tə i luyv svv Tamaa in. 2 Amənoɲ ka səla i neu inəyi haləna í can i tv i təyi kvətɲ ke i təm taa. Mpi tə, pəelə in i taa nyi apalv, ilə pu we Amənoɲ ke katə si í tokina-i. 3 Amənoɲ taapalv nté Tafiiti taalv Samma pəyalv Yonatari. Ilé i ka ké yulv layatv ké. 4 M'p'ógú ilé i pəsa-i si: Pepe təə ké halv nyaya wulav pəyalv taka na paa tanəɲ ɲku ɲ təɲ taasi ke mpv? Mpuvle si: Ma səla ma taalv Apəsaləm neu Tamaa ké. 5 Ntəna Yonatari si: Cesi isu pə wuki-ɲ, na nyá caa í kəma-ɲ wiiluyv, ilə n təmi-i si í yele na nyá neu Tamaa kəə na í lá təgənaɲa ke nyá isəntaa na í tv-ɲ na ɲ təgə.

⁶ M'pógú Amənonə ɕesaa si pə wuki-i na í hənti na wulav polo-i wiiluyu. Uena Amənonə sələmi wulav si: Hai, ma ɕaa si ma neu Tamaa í kəə ɕəne na í tu-m kakalasi naale na í ɕele-m na má təyə.

⁷ Ntəna Tafiiti tili na pá heeli Tamaa si í polo i taalv Amənonə naŋ taa na í lap-i təyənaya.

⁸ M'pógú Tamaa pola Amənonə naŋ taa na í mayana Amənonə həntaa, na Tamaa la somtu na í huɣuti na í tu kakalasi, ⁹ ke tənə inɪ na í kuuli na í su Amənonə na í kisi təyəv. Uena Amənonə tə Tamaa si: Ləsi yəlaa təna, na pa təna pá lu. ¹⁰ M'puyule Amənonə təma Tamaa si: Kəna-m təyənaya ŋkeɣe naŋ taa na má təyə ɔle.

Uena Tamaa kpaɣa kakalasi nsi na í pona Amənonə naŋ taa. ¹¹ Pəelə su-i təyənaya, uena Amənonə təkɪ i niŋ taa na í təmi-i si: Ma neu, kəə tə suv. ¹² Ntəna pəelə si: Aai, taa wakəli-m ma taalv. Iseyeli nyəma u laki mpv. Ue taa la aɕaalətv nti. ¹³ Ye n lapa mpv leye maa su ma fəelə? Pəyele nyáá pəsi Iseyeli taa aɕaaləŋ taa ləŋkv. Polo ŋ sələmi wulav, paa pə la isəna i ka tisi na má saa-ŋ.

¹⁴ Ama Amənonə ta nuna-i. M'pógú i kripa Tamaa na toŋ na í wakəli-i. ¹⁵ Tənaɣa Amənonə luyɪ lu-i na i taa kpana-i na pə kəli isu i ka səla-i tə, na í təyən-i si í lu. ¹⁶ Ntəna pəelə ma kapuka si: Ha, n təyənəyi-m mpv tə n səsəyi isayətv ke nti n təma-m lapv tə tə tə kə.

Ama Amənonə ta nu. ¹⁷ M'pógú i yaa təmlə tv na í heeli-i si: Təyənɪ alb inə na í lu na ŋ kaləsi nənəyə.

¹⁸ Uena təmlə tv ləsi-i awalɪ na í təkɪ na í kaləsi.

Pəelə inɪ i ka suu ŋkpalasi ɕapa kvcəəɕəlv kə isu əwulaa pəelaa mpa pa ta saata tə pa suuki tə.

¹⁹ Tənaɣale Tamaa ɕəla i ɕapa na í tu i nyuyv taa kə

təlvma na í te nyuyv na í makı kapusi na í teeki.
²⁰ Tamaa taalv Apəsaləm na-i, ɪlena í pəəsı-i sı: Nyá taalv Amənəŋ wakəla-ŋ kə? Ma neu, su. Taa suli təm ntəyi kpaɣav na ń yaa-təyi pvlv, nyá taalv ké.

ɪlena Tamaa saalı Apəsaləm təyaya taa ısu katayəlaya. ²¹ Ḿpóyú wulav nu pə tənaya mpv na pááná kpa-i səsəm. ²² ɪlena Apəsaləm haya Amənəŋ na ı taa. ɪ tasəyi-i yəɣətənav kə mpi pə tə ı wakəla ı neu tə.

Apəsaləm kvwa Amənəŋ

²³ Pusi naale sikaa ɪe pa kəkı Apəsaləm heen hntv nté timpı pa yaa sı Paalı-Hasə təɣə ɪfəlayim. ɪlena Apəsaləm yaa wulav pəyalaa tənaya təɣəv.
²⁴ Ḿpóyú ı polaa na í heeli wulav sı: Ta caa, pa kəkı ma heen hntv. ɪe ma caakı sı nyana nyá waalı nyéma təna í kə na t́ təɣə pə acima. ²⁵ ɪlena wulav tə sı: Aai, ma pəyalv, ta təna tə kaa polo, pə taa kə na t́ svki-ŋ səyəla kə yem.

Ḿpóyú Apəsaləm caala-i, ɪlena wulav kisi təsayasaya na í lapı-i pə lapa wulee. ²⁶ Ntəna Apəsaləm sı: ɪe yeke na ma neu Amənəŋ təŋ-tv. Wulav sı: Pepe tə ké n caa sı í polo nyá te?

²⁷ ɪ caala wulav kə teu, ɪlena ɪlé ı yeke na ı pəyalaa təna polo. Haləna pə kpeŋna Amənəŋ mayamaya.

²⁸ Ḿpóyú Apəsaləm heela ı təmle nyéma sı í paasəna teu, na pə kəma na Amənəŋ haya svlvm na má heeli-me sı í kv-i, ɪe í kv-i, í taa nyá, ma heelina-me. Mpv tə, í kaası mə tı na í təɣə apalvtv.

²⁹ Waatv wei Amənəŋ haya svlvm, ɪlena Apəsaləm təmle nyéma la teitei ısu ı ka heeluyv-we tə. Na wulav pəyalaa təna kvlı na paa wei í kpa ı kpaŋaya tə na í se.

³⁰ Μρύγύ πα ταγασα wulav κε κρακπασα σι Apəsaləm kuwa ι pəyalaa təna pə ta kaasi paa kuləm. Pəyele pεle pa we mpaav na pá təŋa krente. ³¹ Tənaγale wulav kuła κρακπασα na laŋwakəlle na í cəli ι wontu na í hənti ate na ι waali nyéma náá cəli pεle pa nyəntu tətə. ³² Μρύγύ Tafiiti taalv Samma pəyalv Yonatarι təma si: Ta caa, Amənəŋ tike κε pa kuwa, pə taγa nyá pəyalaa təna. Apəsaləm ka haya-ι na ι taa ké timpι ι ka wakəla ílé ι neu təγə. ³³ Ile wulav, taa huγuti lotu si nyá pəyalaa təna səpəna, Amənəŋ tike ké. ³⁴ Μρύγύ Apəsaləm sewa.

Wulav tanlv kuva ise κε κρακπασα, ile ι na samaa na ι waali təw keke puγv cəlv mpaav taa.

³⁵ Tənaγale Yonatarι təma si: Aŋha, wulav, nyá pəyalaa tapəna nté isu ma heeluyv-ŋ tə.

³⁶ Yonatarι nəγə ta tiita ate, ile wulav pəyalaa tapayale, na pá tuli nəəsi na pá wii təkpoov na wulav na ι waali nyéma pεle pa luki isəlvəm.

³⁷⁻³⁸ Apəsaləm ka sewa tə Amihuti pəyalv Taləmayi wei ι ka ké Kesuli wulav tə ι tεγε ι ka polaa na í caya pusi tooso. Na Tafiiti náá wiiki ι pəyalv Amənəŋ təw ké tam. ³⁹ Wulav kəma na í heesi ι ti laŋle κε Amənəŋ səm təw, ilena í yelev Apəsaləm kuγv təm κε pεekuvv.

14

Apəsaləm məlvv κε Yosalem

¹ Μρύγύ Tafiiti yoolaa nyuvv tv Sowarι cekənaa si wulav haya Apəsaləm na páána. ² Ilena í tili timpι pa yaa si Tekuwa tə na pá kəna-ι alv layatv nəγəlv na í heeli-ι si: Cesi isu nyá laŋle wakəlaa na í suu ləyaya wontu isu yvlv cakuvv ləyaya na pá taŋi tə, ile taa

sayaali nim. ³ Na í keesi-í tòm nti í ka yəgəti wulav kin tə. ⁴ Mpyóy alv iní í pola wulav te na í hoti í tee na í tə si: Hai, ta caa, ya-m. ⁵ Ntəna wulav si: Pepe lapa ye? Ntəna alv si: Hai, ta caa, ma paalv səpaya na pə yele-m leelu. ⁶ Pəyele ma wəna apalvpiya ke naale. Mpyóy si yoo taale, nəgəlv fei si í loli-si. Ilena lelv kv í taapalv. ⁷ Tənaɣale ma nyəma təna kulaa na pá səh ma təw si má yelev na pá kv kulv. Si paa kulv iní í ka kpayana í caa wənav, isu pa kv-í. Isəle kulvmtəle nte tu kaasa-m təgəle pa teesəyi nanjtvu. Pə kaa kaasi ma paalv ké pəyaya ŋka paa yaakəna í hətə təgə tetv taa.

⁸ Ntəna wulav si: Kpe nyá te na má paasəna nyá təm. ⁹ Mpyvule alv cə-í si: Paa mpi pə lapa pə wəe ma na ma caa təyaya ta təm pə taa wəe nyá na nyá təyaya mə nyəntv. ¹⁰ Mpyvule wulav təma si: Ye nəgəlv laki nyá təm ke təm nti tə taa, íle n kəna-í ma kin, í kaa tasa-ŋ tokinav. ¹¹ Ntəna alv tasa si: Ta caa wulav, tuuna nyá Isə Tacaa si yvlv leetvlv iní í kaa kv ma pəyaya na pə yelev ncaale. Mpyóy wulav ná tuuwa si: Na Isə, nəgəlv kaa kpayaya nyá pəyalv təw ké nyulv.

¹² Mpyvule alv si: Hai, Tacaa, yelev na má tasa təmvu kulvmtəv ke yəgətvu. Ilena wulav si: Yəgəti. ¹³ Kələna alv tə si: Na pepe təw ké n caa n wakəli Isə yəlaa ke mpv? Mpi tə, nyá kvna nyá tí təm ke timpí nn caaki si ŋ mələna nyá pəyaya ŋka n təgənaa tə. ¹⁴ Ta təna tu si teitei ké isu pa pəlvu lvm ke ate na pə fei kpaav tə. Ama Isə naa kvgi, íle í caaki ké si pá hólí suulu ke wei pa ləwa tə na pá mələna-í. ¹⁵ Tacaa, nəwəwə ma kəm isəntə tə, ma ta kəw yem, nyá yəlaa nyaasəna-m. Pə təw ké ma kəma si má yəgətvəgəna-ŋ na ntanyi n ka tisi. ¹⁶ N ká mv ma təm na ŋ ya-m mpa pa luki si pá kpiisi ma na ma pəyaya si tə taa na Isə

kpancoou tɔ pa niŋ taa. ¹⁷ Ma tɔ ma taa si nyá tɔm ka yele na má hɛɛsi. Mpi tɔ, Taaɔa, n wɛɛ kɛ isi Iso isɔtaa tillu. N faki kɔpantɔ na isayatu. Nyá Iso Taaɔa í wɛɛ nyá waali.

¹⁸ Ḿpɔ́yú wulav tɔma alɔ si: Taa ŋmɛsi-m nti ma pɔɔsɔgi-ŋ isɛntɔ tɔ. Alɔ si: Yɛɛ, yɔɔɔti ma ɛɛ. ¹⁹ Ulena wulav si: Isɛntɔ Sowari nɔɔɔ fɛi tɔm tɔnɛ tɔ taa? Ntɛna alɔ si: Hai ta ɔaa wulav, ma tuukina-ŋ si ntɔŋkpɛɛsaya fɛi. Tampana yaa, nyá tɔmlɛ tɔ Sowari tɔna-m tɔmlɛ tɔnɛ na í heeli-m tɔ tɔna nti ma yɔɔɔtɔgi isɛntɔ tɔ. ²⁰ Sowari tuka ituule kɛ ḿpɔ́yú si n ká ɛɛkɔna na n̄ mɛlɔna Apɛsalɔm. Mpi tɔ, n kɛ lɛmayasɛle tɔ kɛ na n̄ nyɛmá pɔ tɔna mpi pɔ lakɔ tɔ isi Iso isɔtaa tillu.

²¹ Pɛle pɔ waali kɛ wulav tɔma Sowari si: Tɔm nti tɔ tɔma, polo na n̄ kɔna Apɛsalɔm.

²² Tɔnayalɛ Sowari hota wulav nɔɔhɛɛ tɛɛ kɛ kpakpaa na í kooli-i kɔpantɔ. Ulena í tɔ si: Hai, Taaɔa, saŋa ntɛ ma nawa si n hɔla-m suulu kɛ timpi n tisuyɔ ma tɔm tɔnɛ tɔ.

²³ Mpuuyɔle Sowari tɛɛ Kesuu na í kɔna Apɛsalɔm kɛ Yosalem. ²⁴ Kɛlena wulav si: Apɛsalɔm í ɔaya í tɔyaya taa, má na-i ta isɛ í taa suli.

Ulena Apɛsalɔm mɛli í tɔyaya, í na wulav paa naaki tɔma.

Tafiiti na Apɛsalɔm pa ciikuyɔ

²⁵ Nɔɔɔlɔ ta haŋna Apɛsalɔm kɛ teu kɛ Iseyeli tɔna taa. I ŋmatɔ tɔna ka tewaya, í tiili fɛi paa kpɛtiya mayamaya. ²⁶ I ka wɛna nyɔɔsi kɛ sɔsɔm kɛ, na pu wɛɛ si pá hɔmi-i paa pɛnaya ŋka. Mpi tɔ, í nyɔɔsi í kɔma si wɛ yun kɛ. Ye pa hɔma-i si yun wɛɛki kiloonaa naale na hɔɔɔlɔyɔ isi wulav

mayasəlaya wɛv tɔ. ²⁷ Apəsaləm lɔla apalɔpiya tooso na alɔpəyaya kɔlɔmaya. Pa yaa-ke si Tamaa, ka isentaa ka luwaya.

²⁸ Mɔrɔyɔ Apəsaləm caya pusi naaleye Yosalem. Ue í na wulav paa keesiyi təma. ²⁹ Uena í yaa Sowari si i tiliyi-i wulav kin na ílé i kisi, na í tasa-i yaav ke təm naale nyəm na ílé i kisi tɔtɔ. ³⁰ Ntəna Apəsaləm tɔ i təmle nyəma si: Sowari taale nté ma nyəntə kənkəŋ taa, í polo na í sɔ-teye kəkə.

Uena pɛle pa polo na pá sɔ-teye kəkə. ³¹ Mɔrɔyɔle Sowari pola Apəsaləm təyaya taa na í pɔɔsi-i si: Pepe tɔɔ ké nyá təmle nyəma sɔpa ma taale ke kəkə? ³² Kɛlena Apəsaləm si: Ma tila nyá waali ké təm paɣale si n kɔɔ na má tili-ŋ wulav kin na n pɔɔsi-i si pepe tɔɔ ké i tila ma waali ke Kesuu? Pu kəla teu si má saali təna. Ma caa si ma na wulav tɔ ná na ye ma lapa-i isayatu nti i kv-m.

³³ Mɔrɔyɔ Sowari ná polaa na í heeli-təyi wulav. Uena wulav yaa Apəsaləm na í kɔɔ na í hənti wulav ke ate na ílé i wayali-i.

15

Apəsaləm kɔlvɔv ke wulav tɔɔ

¹ Pəle pə waali ké Apəsaləm hika yoo kɛkɛ na kpaɣanəŋ na tanɔlaa ke nule na naanɔwa (50). ² Tananɔ tananɔ ke Apəsaləm lukaya ləŋ na í puki icate nənɔɣɔ səsaya mpaav kpeɛŋa, ye nɔɣɔlv hika təm si i puki wulav teye huɔle, íle i yaa-i na í pɔɔsi-i si: Icate nteye n luna? Ye ílé i cɔ-i si: Ma ké Íseɣeli kpekəle tənə tɔ tv ³ íle i təm-i si: Nyəni, n wəna tampana ké. Páćɔ ye n pola wulav te nɔɣɔlv kaa paasəna-ŋ.

⁴ Kasa, ye maa kena huulu ntə, ma kin nté təm nyéma ka kəŋaɣa na ma taɣanəɣi pa təmnaa.

⁵ Ye yulu í kprətəɣəna-i si i həntəɣi atɛ ɔlɛ i kpiri-i na í waɣali-i.

⁶ Mprúɣú Apəsələm lakaya Iseyeli nyéma təna mpa pa pukayana təmnaa ke wulav tɛ tə. Na Iseyeli nyéma laŋa heekayana-i ké.

⁷ Pənaɣa liyiti nyəŋka taa ké Apəsələm təma wulav si: Tacaa, yele na má polo Həpələŋ na má lá kətaya ŋka maa si Tacaa ke nəɣə si maa lapɪ-i tə. ⁸ Mpi tə, waatu wei maa wɛ Kesuu təɣə ma si Tacaa ke nəɣə si ye i yelaa na má məli Yosalem, inəɣi maa la təmlɛ.

⁹ Ntəna wulav si: Polo.

ɔlɛna Apəsələm kulɪ na í tɛɛ Həpələŋ. ¹⁰ Mpuɣulɛ Apəsələm tila tillaa ke mukaya ke Iseyeli tɛtə təna taa si ye pa nu tutuyɔ ɔlɛ pa yəɣətɪ si: Apəsələm keɛ wulav na í wɛ Həpələŋ. ¹¹ Yosalem nyéma ka su-i yəlaa ŋmənuyɔ (200) pɛɛ pa nuna-i teu ké, pa ta cəkəna nti i həkaa tə.

¹² Waatu wei Apəsələm lakaya kətasi, ɔlɛna í tili na pá yaa Kilo tɔ Ahitofeli wei i ka ké Tafiti səpaari tə. Mprúɣú samaa huka səsəm ke i kin na pá təŋna wulav aɣaya ke cayaɔ.

Tafiti sewa ke Yosalem

¹³ Mprúɣú nəɣulu kəma na í cɪ Tafiti ke səkrəluɣɔ si: Iseyeli yəlaa kɛɛsa ɪɛ na Apəsələm tə. ¹⁴ ɔlɛna Tafiti yəɣətɪ i waali nyéma təna mpa paa wɛ i kin ke Yosalem tə si: I kulɪ na tə se, təfə Apəsələm u yeki-tɔ. I la təcaɔ, ye pə taya mpu i ká tuti-tɔ na í kv ɪcɛtɛ nyéma təna. ¹⁵ Ntəna wulav waali nyéma tə si: Ɛɛ, Tacaa tu la tə təna nti n heeliɣi-tɔ tə.

16 M'p'og'og' wulav na i t'eyaga ny'oma t'ena pa luwa, na i kaasi alaa naan'owa si pele pa tan t'eyaga.

17 Wulav lu mpv uena i y'elaa t'ena tu i waali na pa seh t'eyaga kantakaya ny'ehka kin. 18 M'p'og'og' i tamle ny'oma t'ena na i tan'laa t'ena tu-i heku, na Kati yoolaa naa koo y'elaa nas'etos'o (600) na pa tee-i noyo.

19 M'p'og'og' wulav p'os'a Kati yoolaa nyuyv tu Itayi si: Pepe too ke me koma ta kin toto? I meli Ap'osalom col. Mpi to, me ke coos'elaa ke i ta ke tetv ny'oma.

20 Ani noonoo kele i t'apa, uena maa k'pak'eyi-me'ye k'pak'paa na ma co'ek'ena. P'ec'o ma mayamaya ma ta nyi ma t'epote. Mpv to, i meli. T'acaa i paas'ana-me na i la-me'ye kupantv.

21 T'ena'ale Itayi co wulav si: Ma tuuna Iso na nya si: Timpi n ka polo to t'eyaga tu polo, paa sam mayamaya tu si. 22 N'ena wulav to Itayi si: Ye mpv tee noyo.

Uena Itayi na i y'elaa t'ena na i piya t'ena pa tee noyo.

23 M'p'og'og' wulav na i y'elaa pa tu m'p'aa'v na pa teeki. Ye i tala icate nte, tale to y'elaa p'eli is'elvm na pa maki kapusi. Uena wulav naa tee Set'el'eh loov na i y'elaa naa t'ehna w'olaya tetv too too. 24 Kot'ulv Sat'oki na Lefii ny'oma m'p'aa pa s'ey'elaya Iso atakaa to paa we t'ene in toto. M'p'og'og' pa su Iso atakaa na Ap'iyataa s'eh'aa na y'elaa t'eha luw ke icate taa. 25 Uena wulav to Sat'oki si: M'eh'na Iso atakaa ke icate taa. Ye T'acaa ka huli-m suulu, i ka mel'ena-m na maa tasa-i nav ke i lonte taa. 26 Ama ye i ka to si: Aai, maa caaki-eh, ule i la-m is'ena i caaki to.

27 M'p'og'og' wulav tasa Sat'oki ke heelu'yu si: Nyana nya p'eyalv Ahimaasi na Ap'iyataa p'eyalv Yonatan i mel'ena lan'hulvmle ke icate taa na i fen'iyi. 28 Tu tan

wulaya tetu pəɣə tətəsəlenaa, na má nu ɪcate alaafəya təm.

²⁹ Ḿpúyú Satəki na Apiyataa pa mələna Isə atakaa ke Yosalem na pá caya təna.

Tafiiti tila feŋlu

³⁰ Ḿpúyú Tafiiti taka ɪ isentəw ke saalaya na í wiiki na í kpaaki Olifinaa pulaya təw ké nɔwheε kpeɛ. Na ɪ waali nyóma náá takɪ pɛle pa isentəw na pá wiiki mpv tət. ³¹ Uena pá kəw pá heeli wulav sɪ Ahitofeli təŋa Apəsələm. Ntəna Tafiiti sɪ: Hai, Tacaa, wakəli Ahitofeli layatv.

³² Waatv wei Tafiiti tala pulaya nyuvv taa timpɪ pa sɛɛki Isə tə, ɪ taapalv na ɪ layatv tasvlv Akii tv Húsayi kəmayale na laŋwakəlle na ɪ capa cəlaa na ɪ nyuvv na tetv. ³³ Ntəna Tafiiti sɪ: Ye n təŋəɣi-m pə kaa waasi-m. ³⁴ Məli ɪcate taa na ń heeli Apəsələm sɪ n ka ké ma təmlɛ tv ke ləŋ ké, ɪ nɔwɔw n caa sɪ ń nyənəɣi inəɣi nyá caa. Waatv inəɣi n ka wakəli layatv nti Ahitofeli tasəɣi-ɪ tə. ³⁵ Pəle pə paasi kətəlaa Satəki na Apiyataa pa we tənaya. Ye n nu ntiɣi Apəsələm pa təw n polo ń heeli-wɛ. ³⁶ Pa pəyalaa Ahimaasi na Yonatan pa we tənaya, n ka tili-wɛ na pá kəw pa heeli-m.

³⁷ Ḿpúyú Tafiiti taapalv Húsayi mələ ɪcate taa ké waatv wei Apəsələm kəma tə.

16

Tafiiti taapalaa na ɪ kolontunaa

¹ Waatv wei Tafiiti tɛɛ Olifinaa pulaya nyuvv taa ké pəcə, ɪ Mefipaali təmlɛ tv wei pa yaa sɪ Sipa tə ɪ kata-ɪ kele na ɪ kpaŋasi naale. Na pá həkə sɪ təw ké potopotonaa ŋmuvv (200) na lɛsɛŋ kvwəlv paɣa

κε nunowa (100) na tuη pee lwm nyəna κε tukun nunowa (100) na sɔlwm huluγu. ² Μρύγυ wulau pɔɔsa-ι si: Pepeye n lakəna? Ntəna Sipa si: Nyά təyaya nyəma ka cakɪ kraŋasi. Ifepiya təyənaya nté potopotonaa na tuη pee ane. Mpa pá kawa wulaya tetu taa, ɔl pa kuna sɔlwm pənɛye ləkətu.

³ Μρύγυ Tafiiti pɔɔsa-ι si: Leye Mefipaali wεε? Mpuγυle si: Mefipaali pola Yosalem si lɛyeli nyəma í cɛlɛ-ι ι cɔsɔ Sayuli kawulaya κε pənente. ⁴ Ntəna wulau təm-ι si: Mefipaali nyəm təna pəsa nyά nyəm.

Mpuγυle Sipa hənta Tafiiti κε ate na ι tɔ si: Hai, tá caa wulau, ma sama, hɔlɔ-m suulu κε mpυ.

Simeyi təŋsəyi Tafiiti κε mpusi

⁵ Tafiiti tala Pahulim ɔl Sayuli lɔlɔγu tu wei pa yaa si Kelaa tɔ ι pəyalɔ Simeyi luwayale na í təŋsəyi-ι mpusi. ⁶ ɪlena í ləγɔ í na ι waali nyəma tənaya pεε. Pəyele ílé ι yəlaa na ι yoolaa ka tu-ι hɛkɔ ké. ⁷ Simeyi nyaasaya Tafiiti ké si: Polo polo n tεε, yɔlɔkɔlɔ na isayau nyά. ⁸ Tacaa í mənna Sayuli wei ι kawulaya n lɛkkaa tɔ ι na ι təyaya nyəma pa səm təm κε nyά nyuγu taa. Pə tɔɔ ké lɔ lɛkka nyά kawulaya na í cɛla-keγe nyά pəyaya. N pəsuyu yem ké isəntɔ na n cɔɔki tɔ nyά isayatu fɛləyənə-η. Mpi tɔ, n ké yɔlɔkɔlɔ ké.

⁹ Μρύγυ Seluya pəyalɔ Apisayi təma wulau si: Pepe tɔɔ ké haya kanε ka tuɔki tá caa wulau κε mpυ? La suulu na n yele na má seti ι nyuγu. ¹⁰ Ntəna wulau si: Sowari na ι neu Apisayi mə təm suwe? Ye ι tuɔki-m lɔ heelina-ι si í tuɔ-m. ɪlɛ awe ká kpeəsənə-ι si pepe tɔɔ? ¹¹ Mpuγυle Tafiiti təma ι waali nyəma təna na Apisayi si: Ma tapuγu tεε pəyaya ná tá kisi ma weesuyu κε pεekuyu, halɪ nρύγυ Pɛncamεε tu na? ɪ

yele-ι na ί τυv-m. Tacaa hana-ι pə mpaav. ¹² Ntanyi Tacaa ká ná ma wahala na ί λeeti-m kupantu ke mpusi inε ι lonte.

¹³ Mpyúyó Tafiiti na ι yəlaa pa tɔyɔta pa mpaav na Simeyi náá wε pɔyɔ kəŋkəŋ tɔɔ na ί təŋna wulav mpusi təŋsɔyɔ na ί ləkɪ-ι pεε na ί kusəyɪ musɔyɔ na ι tɔɔ. ¹⁴ Wulav na ι yəlaa pa tala Yaatanɪ nɔyɔ ulena pá hεεsi təna.

Husayi təŋa Apəsaləm

¹⁵ Mpyúyó Apəsaləm na Iseyeli samaa təna pa sɔv Yosalem taa na Ahitofeli ke ι waali. ¹⁶ Waatu wei Tafiiti taapalu Husayi tala Apəsaləm ulena ί σεε-ι si: Mə na tetu, mə na tetu.

¹⁷ Ntɛna Apəsaləm pɔɔsi-ι si: Anɪ nyá taapalu nté ma caa. Pepe tɔɔ ké n ta təŋ ilé?

¹⁸ Ntɛna Husayi cɔ si: Wei Tacaa na yəlaa pane na Iseyeli nyəma təna ləsaa tɔyɔ ma caa təŋyɔv. ¹⁹ Pə tu wεε si ι pəyalv nyaya maa la təmle ke teitei isu maa lapv nyá caa ke təmle tɔ. Mpyúyó maa la nyá.

Apəsaləm na Tafiiti alaa pa təm

²⁰ Mpyúyó Apəsaləm təma Ahitofeli si: I mayasi na tɔ ná mpi pə wε lapv tɔ.

²¹ Kelena Ahitofeli si: Sɔvna nyá caa alaa mpa ι yelaa si pá tan təyaya tɔ. Waatu inəyɪ Iseyeli nyəma təna ká ná si n pəsa nyá təyɪ nyá caa kolontu. Ulena nyá waali nyəma náá nyɔɔ ton.

²² Mpyúyó pa sika Apəsaləm ke cokəle ke kawulaya təyaya pata tɔɔ. Na ί na ι caa alaa pá sɔv Iseyeli nyəma təna isɛntaa.

²³ Layatu nti Ahitofeli tasaya Apəsaləm ke waatu unɪ tɔ tu wε teitei ké isu Iɔ yəyɔtəyəna. Paa Tafiiti mayamaya mpyúyó pu wεε.

17

Husayi na Ahitofeli pa layatu tasuyv fayav

¹ M̄p̄ȳḡȳ Ahitofeli t̄oma Ap̄əsal̄om si: Yele na má læsi yoolaa ke yəlaa iyisi naan̄owa na naale (12000) na má tu Tafiiti waali ke ahoo ane. ² Ntanyi maa kp̄əli-ı tiili na í kawa na ı yəlaa ya, ılena má ku-ı ı tike. ³ ılena má kuu yəlaa t̄əna na má k̄əna-η. Nyá kolontu í s̄əpa, pa t̄əna pa m̄ələyi nyá kin k̄é na yəlaa h̄eəsi.

⁴ M̄p̄ȳḡȳ Ap̄əsal̄om na Iseyeli s̄əsa t̄əna pa laηa h̄eena t̄əm nti. ⁵ Ama Ap̄əsal̄om s̄isa t̄ə taa, ılena í t̄ə si: ı yaa Husayi na t̄ə nu ílé ı nyəntu.

⁶ Husayi k̄əma, ılena í heeli-ı Ahitofeli kuȳəç̄ətt̄ətu na í p̄əəsi-ı si: Tu la mp̄v yaa is̄əna? Nyáá ȳəç̄əti nyá nyəntu.

⁷ Nt̄əna Husayi si: Ahitofeli kuȳəç̄ətt̄ətu t̄əne t̄ə ta t̄əη p̄ənente. ⁸ Nyá mayamaγa n nȳəma si nyá caa na ı yəlaa pa k̄é apalaa k̄é. P̄əç̄ə pa we p̄ááná k̄é ısu yulv k̄rakuȳəç̄ətt̄əȳəç̄ə p̄əȳəç̄ə na k̄á we is̄əna t̄ə. Nyá caa k̄é yoolu k̄é. ı h̄ənt̄əyi yem k̄é ahoo. ⁹ P̄ə n̄əkaa is̄ənt̄ə ı ηmela l̄əəv yaa tiili taa k̄é, na ye pa ku tá taa l̄əlaa, yəlaa í nuwa paa t̄ə si Ap̄əsal̄om waali nȳəma kp̄isaa. ¹⁰ Halı s̄əç̄ənt̄ə k̄pa tá taa apalaa mp̄a pa we apal̄ətt̄ə ısu t̄əç̄əlası t̄ə. M̄pi t̄ə, Iseyeli nȳəma t̄əna nȳəma si nyá caa k̄é aka. P̄əyele ı w̄əna yoolaa taa yoolaa. ¹¹ Mp̄v t̄ə, ma tas̄əç̄ə-η layatu si n̄ koti Iseyeli nȳəma t̄ənaγa tuutuuma. P̄ə k̄p̄əç̄əv Tan̄ na p̄ə polo P̄eesepa t̄ə. ılena nyana we í polo nyá caa ke yoonav. ¹² Tu mayana-ı tiili na t̄ə hoti ı t̄əə ısu t̄əv. ıle í na ı yəlaa pa taa n̄əç̄əlv kaa fiti. ¹³ Ye pa sewa, na pá sv̄v ıcate nat̄əli t̄ə taa, ıle Iseyeli nȳəma t̄əna pona ηm̄usi na pá tuu ıcate nt̄é na pá tiina l̄əəv. Halı p̄ə kaa kaasi kolon̄iya.

14 Μρύγυ Αρῶσαλῶμ να Ισεγελι γῶλαα τῶνα τῶμα σι: Husayi nyəntu lapa sana na Ahitofeli nyəntu.

Pəyele Tacaα ná tu ι taa ké si ι wakələγι Ahitofeli layatu tasuyu mpəγι na pə kəna mpusi ke Apəsaləm tə.

Tafiiti sewa na í tesι Yaatanι pəγo

15 Μρύγυ Husayi polaa na í heeli kətəlaa Satəki na Apiyataα ke layatu nti Ahitofeli tasa Apəsaləm na Ισεγελι səsaa tə, na layatu nti inι ι tasa-we tə. 16 Si pá tili ləη na pá heeli Tafiiti si í taa suv ahoο anεγε Yaatanι tetekəle taa təna. Pə taa kəə na ι na ι waali nyəma təna pá weε asola taa.

17 Yonatanη na Ahimaasi pele pa we hite nəγo ke icate waali si nəγəlv í taa na-we. Μρύγυ təmle tu alv nyəη nəγəlv ι polaa na í heeli-we si: Ι polo mə mayamaγa na í heeli-təγι wulav Tafiiti. 18 Ama ifepu nəγəlv ná na-we na í polo ι tayasi Apəsaləm. Mpe pa cekənaα si pa na-we, uena pá se ləη na pá polo Pahulim icate ke apalv nəγəlv ι te na pá ηmeli ι ləkə taa. 19 Μρύγυ alv nəγəlv kpaγa puγy na í takι ləkə tə na í le kotəγəv pee, si nəγəlv í taa cekəna si pulvpu we təna. 20 Ntəna Apəsaləm təmle nyəma suv təyaya ηke ka taa na pá pəsi alv ke Ahimaasi na Yonatanη pa tə. Alv si: Pa tesa ləv.

Təmle nyəma pεekaα pa ta na pulv, uena pá məli Yosalem. 21 Pa tεwa, uena Ahimaasi na Yonatanη pá lu ləkə taa na pá polo pá heeli Tafiiti si: Kuli na η tesι pəγo ke ləη, na pá keεsi-ι nti Ahitofeli keεsa Apəsaləm si pá la Tafiiti-we tə.

22 Tənaγa Tafiiti na ι γῶλαα pa kula kpaκpaα na pá tesι Yaatanι. Pə kəma si pə nyaaləγι tə pə ta kaasi nəγəlv. Pa tesa pa təna.

²³ Ahitofeli nawa sɩ pa ta mu ɩ tɔm, ɩɛna í kuli na í kpeɛɩ ɩ kraŋaya na í kpe ɩ tɛ. I heela ɩ tɔyaya nyɔ́ma ke nti tɔ wɛ lapu tɔ, ɩɛna í tó ɩ tɔyi ŋmɔnaya na í sí na pá pimi-ɩ ɩ caa pɔlaav taa.

Tafiiti ke Mahanayim

²⁴ Tafiiti pa tala Mahanayim, ɩɛ Apɔsalɔm na Iseyeli yɔlaa mpa pa tɔyaya ɩ waali tɔ pa tɛsa Yaatanu kele. ²⁵ Apalɔ wei pa yaa sɩ Amasa tɔyɔ Apɔsalɔm lɛɛta yoolaa wulav Sowari lonte. Amasa ɩni ɩ caa ké Iseyeli tu ké na pá yaa-ɩ sɩ Yɛtɛɛ. I too kele Nahasi pɛɛɔ Apikaali, ɩ́lé ɩ neu nté Sowari pa too Seluya.

²⁶ Ḿpúyó Apɔsalɔm-wɛ pa sika Kalaati tetu taa.

²⁷ Tafiiti pa tala Mahanayim, ɩɛna Amoni tetu ɩcate Lapa tu Nahasi pɔyalɔ Sopi, na Lo-Tapaa tu Amiyeli pɔyalɔ Makii, na Kalaati tetu ɩcate Lokelim tu Paasilayi ²⁸ pa pona Tafiiti-wɛyɛ kuhəntəŋ na cɛmsɛnaa na hɛɛsi, na tɔyɔnaya pee, na mulɔm, na pee kutɔŋee, na soona ke loosi naale. ²⁹ Na tuŋ nim na naanim na heeŋ, na waakasənaa. Mpi tɔ, pa tɔyaya ké sɩ ɩkaale na nyɔyɔsi na lukɔtu pɔ pi-wɛyɛ wɔlaya tetu taa ké.

18

Apɔsalɔm na ɩ yoolaa pa kpisuyu

¹ Ḿpúyó Tafiiti kota ɩ yoolaa na í kpa pa taa ké yoolaa iyaya (1000) nyuyɔ nyɔ́ma na ninuwa (100) nyuyɔ nyɔ́ma. ² ɩɛna í cɛla Sowari ke tintiyile, na Sowari neu ke tintiyile, na Katɩ tu Itayi ke tintiyile na í tɔ sɩ: Má na-me tu pona yoo. ³ Tɔnayaɛ samaa tɔma-ɩ sɩ: Aai, pɔ fei sɩ ń lu. Mpi tɔ, paa pɔ kɛla-tu na tɛ se nɔyɔɔ u paasəyɔna-tu. Paa ta taa yɔlaa hɔyɔɔyɔ sɔpəna awusa. Ama nyá wɛ ké ɩsu ta taa yɔlaa iyisi

naanowa (10000). Mpu tɔ, pə kəla teu sı ń saalı ıcate taa na pə kəla-tu ıle n səna-tu. ⁴ Ntəna wulav sı: Təv, maa la nti tə maya-meye teu tɔ.

İlena wulav səη nənəχɔ na yəlaa luki iyisi iyisi na nunowa nunowa. ⁵ Ḿpóχú wulav təma Sowarı na Apisayi na İtayi sı: İ nyəni ma ısentaa na í la ma pu Apəsaləm təpamm.

İlena yəlaa təna nu mpv.

⁶ Ḿpóχú Tafiiti yəlaa polaa sı pa yookina Apəsaləm-weyə İfəlayim hətvyv taa. ⁷ Yəlaa iyisi hiu (20000) təcu ke Tafiiti nyəma kuwa Apəsaləm nyəma taa. ⁸ Ḿpóχú yoo yawa tetv təna taa. Hətvyv təχɔ yəlaa mpaχa kvyaku ηkv tɔ pə kəla mpa layate təχaa tɔ.

Sowarı kuwa Apəsaləm

⁹ Ḿpóχú Apəsaləm tuta ı təχı Tafiiti yəlaa taa na í caχa kpaχanv. İlena kpaχanv seena-ı na í susı-ı tvyv sə səəv nakvli kv pilinasi taa, na ı nyəəsi həkəna-sı na í susı na kpaχanv náá tēē. ¹⁰ Nəχəlv ná mpv, ılena í heeli Sowarı sı: Ta caa, ma nawa Apəsaləm na í susina tvyv. ¹¹ Ntəna í təmı-ı sı: N na-ı ıle pepe təə ké n ta kv-ı tənaya kpaχpaa. Halı maa ha-η liyitee nyəχətv naanowa kele na tampala.

¹² Ḿpóχú apalb ıni ı cəwa sı: Paa liyitee nyəχətv iyaya (1000) ke n tu ha-m ma niη kaa kpa wulav pəyalv təə. Mpi tɔ, tə nuwa nti wulav heela nyá na Apisayi na İtayi sı í la laakalı na ıni ı pəyalv Apəsaləm tɔ. ¹³ Paa maa lapa kaanıtıv na má kv-ı, wulav ka nu-təχı. Nyá mayamaya n taa waası-m.

¹⁴ Ntəna Sowarı sı: Maa səηəχı nyá kiη ke yem.

Ilɛna í kpaɣa ŋmantaaɓi tooso na í polo í yaɣa-səɣi Apəsaləm fulaya tɔɔ. Mpi tɔ, ílé i taa sɛta. ¹⁵ M'p'óg'ó yoolaa naanɔwa wei i tɔkaya Sowari yooou wontu tɔ pa tama Apəsaləm na pá tɛɛsi-i kyɔv.

¹⁶ M'p'óg'ó Sowari hula tutuyɔ na yɛlaa koti na pá hɛɛsi pa kolontunaa tɔɣɔnɔyɔ. ¹⁷ Ilɛna pá kpaɣa sɛtu na pá pɛti p'úy'ú nakɔli ku taa ké hɔtuyɔ taa na pá kaa i tɔɔ ké kaŋmaaya tɔkelem, na Apəsaləm yoolaa tɛna se na paa wei í mɛli i tɛ.

¹⁸ Waatu wei Apəsaləm ka wɛna i isɛ tɔɣɔ i yɛlaa na pá ŋma-i akele kɛ wulav tɛtɛkɛle taa ké Yosalem kin, na í yaa-i si Apəsaləm akele, si inɔ i fɛi apalɔpɛyaya tɔ paa yaakɛna i hɛtɛ. Na pá yaaki-i m'p'óg'ó halɛna saŋa.

Tafiiti nuwa Apəsaləm sɛm

¹⁹ M'p'óg'ó Satɔki pɛyalɔ Ahimaasi tɔma si: I yele na má lɔɣɔ ma ti na má pona wulav kɛ tɔm kɔpantɔ si Tacaɔ ha-i tampana na í yari-i i kolontunaa niŋ taa.

²⁰ Ntɛna Sowari tɔ si: Pɛ taya nyaa heelina wulav kɛ tɔm kɔpantɔ kɛ saŋa. Mpi tɔ, i pɛyaya sɛpɛna. ²¹ Ilɛna Sowari tɔ Itiyopii tu si: Polo na n' heelɔ wulav kɛ mpi n nawa tɔ.

Ntɛna Itiyopii tu hɛntɔ-i atɛ na í tó casɛle. ²² M'p'óg'ó Ahimaasi tasa Sowari kɛ tɔm si: Paa pu la isɛna yele na má se Itiyopii tu waali. Sowari si: Ma pɛyalɔ, pepe nyuyɔ tɔɔ ké n caa pote? N kaa waa pɛ taa se.

²³ Ahimaasi si: Paa pu la isɛna pɛ wɛɛ si má polo ké. Ilɛna Sowari si: Tɔɔ, polo.

M'p'óg'ó Ahimaasi kpaɣa tɛtɛkɛle mpaav na í polo í laali Itiyopii tu.

²⁴ Waatu inɔ Tafiiti ka caya nɔnɔɔsi naale hekɔ na í taŋaa. M'p'óg'ó taŋɔ kpa nɔnɔɣɔ nyuyɔ taa, ilɛna i loosi

nəγəlv ι seeki ι tike na í kəη. ²⁵ Uena í má kapuka na í heeli wulav, na apalv inι ι təηna sewa na í kəη. Ntəna wulav si: Ye ι tike ι seekina təm kəpantv ke ι kəηna. ²⁶ Ḿpóγú təηlv tasa ləlv ke nav na í seeki na í kəη. Uena í má kapuka na í heeli nənəγə təηlv si: Nəγəlv ná kəηna nteγε ι tike təkəη tətə. Wulav si: Təm kəpantv tətəγə ílé ι kəηna.

²⁷ M̀pυγole təηlv si: Kancaalaya nyəη sewa nəγəsəna Ahimaasi sewa ké. Ntəna wulav si: Yulv kupaη ké, na təm kəpantv ke ι kəηna.

²⁸ Ahimaasi talaα, uena í má kapuka si: Alaafəya ké yoo, ta caα.

Uena Ahimaasi həntι wulav ke atε na í təmι-ι si: Nyá Iso Tacaa wei ι yapa-η nyá kolontunaa mpa pa kulayaa nyá tə təγəle teeli tv. ²⁹ Ntəna wulav pəəsι-ι si: Apəsaləm wəna alaafəya?

Ahimaasi si: Ma nawa samaα tuutuuma ke waatv wei Sowapι tila-tv tə, uε ma ta nyι mpi pa lakaya tə. ³⁰ Wulav si: Nyáá səηna kpeəηa tə cəne.

Uena Ahimaasi keε na í səη. ³¹ Itiyopii tv tala kpaakraα, uena í tə si: Ta caα, təm kəpantv ke ma kəηna-η. Saηa Tacaa ha-η tampana na í ya-η mpa pa kulayaa nyá tə tə pa niη taa. ³² Ntəna wulav pəəsι-ι si: Na Apəsaləm wəna alaafəya? Uena í tə si: Ta caα, nyá kolontunaa təna na mpa pa ləkəna-η asalav tə pá wεε isu Apəsaləm.

19

Tafiti laηwakəlle

¹ Ḿpóγú wulav laakali pəsaa na í kpaaki atε na isətaa kutuluγu taa na í wiiki na í yəγətəγι si: Hai, ma pu Apəsaləm, ma pu Apəsaləm. Ye maα səpəna

nyá lonte pə taa kəli teu? Ma pu Apəsaləm, hai, ma pu.

² Mpróyú pa polaa na pá heeli Sowapɪ sɪ wulav wiikina nté na í huɣutiɣi lotu ke Apəsaləm təə. ³ Uena kuyaku ŋku ku laŋhulumle pəsi ləyaya ke yəlaa taa. Mpi tə, yəlaa nukaya pa yəɣətəɣi sɪ wulav caya ɪ pəyaya ləyaya. ⁴ Fəele lapa yəlaa na yooŋ ŋku pa yooŋ təɣə, uena pá sɪv ɪcatɛ taa təhɛ. ⁵ Na wulav náá həkə ɪ sɛntəə ké saalaya na í kiisiɣina nəɣə səsaya sɪ: Hai, ma pu Apəsaləm, hai, ma pu, hai, ma pu.

⁶ Mpróyú Sowapɪ sɪv wulav kiŋ ke naŋ taa na í təmɪ-ɪ sɪ: Saŋa n tɣi fəele ke nyá təmle nyéma mpa pa yapa nyá na nyá pəyalaa na nyá pɛelaa na nyá alaa təɣə. ⁷ Mpa paa caaki-ŋ təɣə n sɔɔlaa na nyá taa kpaakəna mpa pa caaki-ŋ tə. N lakuyɪ sɛntə tə pə huləɣi ké sɪ n nyənəɣi nyá yoolaa na pa nyuyɪ nyéma ke yem. Pə laki-m ɪsɪ ye taa sɛpəna na Apəsaləm wɛna ɪ weesuyɪ pu kəla-ŋ teu. ⁸ Mpu tə, kulɪ na ń lu na ń yəɣətəna yəlaa na pa laŋa hɛɛ. Ma tuukina Taca sɪ ye n ta lu pə kaa kaasi paa yulv kuləm ke nyá kiŋ ke ahoɔ anɛ. Na mpi pə tɛma-ŋ mayanav ke hatoo nyá pəcaatu tə pu la sana na nənəə nyəntɔ.

⁹ Mpróyú wulav kulaa na í caya nənəɣə. Na pá heeli yəlaa sɪ ɪ luwa na í caya nənəɣə. Uena pa təna pá polo ɪ kiŋ.

Taftiti məlvɣv ke Yosalem

Waatu ɪnɪ ɪ taa Apəsaləm nyéma ka tɛma sewa na paa wei í məli ɪ tɛ. ¹⁰ Mpróyú Iseyeli tɛtu yəlaa kpeka təna laŋa ta hɛɛ na pá təŋ sɪ: Wulav yapa-tuyɪ tá kolontunaa na Filiisi nyéma niŋ taa na nənəə í seeki ɪcatɛ ke Apəsaləm təə? ¹¹ Apəsaləm wei tə ləsaa

na tə kpa wulav tə, ílé ı səpa yoou taa, ıle pepe təw kə tə kaa mələna Tafiiti?

¹² M̄p̄oḡ wulav Tafiiti nu tə təna nti ıseyeeli nyəma yəgətəyi tə. ılena í tili kətəlaa Satəki na Apiyataa sı pá p̄əsı Yuta nyuɣu nyəma sı: Pepe təw kə pa wɛɛ na pá niyitiyi ma mələnav təm taa? ¹³ Anı meyele ma yəlaa na má na-me t́ kaa caləm. ıle pepe təw kə ləlaa ηmaaki ta təw? ¹⁴ ı heeli Amasa tətə sı má na-ı tə kaana caləm, na ıni ı ka ləetəna Sowari lonte taa na í p̄əsı yoolaa wulav. Ye pə ta la mpu ıso í kv-m.

¹⁵ M̄p̄oḡ Tafiiti p̄əsa Yuta nyəma təna na pá wɛɛ ısu yulu kolum. ılena p̄ele pá tili na pá heeli-ı sı í na ı nyəma pá məli. ¹⁶ M̄p̄oḡ wulav məlaa na í tala Yaatanı p̄əgə.

Tafiiti kentiyi Simeyi təw

ılena Yuta nyəma polo Kilikaa na pá səhi-ı na pá tēsəna-ı Yaatanı p̄əgə.

¹⁷ M̄p̄oḡ Pəncamɛɛ tı Simeyi wei ı ká tıw wulav na í we timpi pa yaa sı Pahulim tə, ı ləgə ı tı na í na Yuta nyəma pá polo wulav Tafiiti səhɣu. ¹⁸ ı waalı ka we Pəncamɛɛ nyəma ke yəlaa iyaga (1000) na Sayuli təmle tı Sipa, na ı p̄əyalaa naanowa na kakpasi, na ı təmle nyəma ke hiu, na pá t̄əsı Yaatanı ke wulav ısentaa. ¹⁹ Kp̄ulɣu ηku paa cəla wulav sı ı tēsəna tə kule kv t̄əhna ı t̄əyaga nyəma ke tēsənav.

Waatu wei Tafiiti caakaya t̄esuyı, ıle Simeyi kəmayale na í h̄əntı-ı at̄e. ²⁰ Na í tə sı: Hai, tá caa wulav, taa t̄əki ısayatı nti ma ılapa-η kuyaku ηku n lukaya Yosalem taa tə. Hai, kv-t̄əyi nyá taa. ²¹ Ma nyəma sı ma wakəla-η. Pə təw kə ma caala luw ke Yosɛɛfu kpeka taa na má kəw-η səhɣu.

22 Ntɛna Apisayi cɛ Tafiti nɔɔɔ tɔɔ si: Pə wɛɛ si pá kɔ Simeyi kɛ́. Mpi tɔ, ɪ ka tɔɔsa Tacaɔ kuləso kɛ mpusi.

23 Ḿpɔ́yó Tafiti pɔɔsa Apisayi na ɪ taalɔ Sowapɪ si: Mə tɔm suwe? Pepe tɔɔ kɛ́ ɪ caaləɣi-m mpɔ? Ma tayana Iseyeli kawulaya taa kɛ́ mələyɔ kɛ́. Ʋɛ pə fɛi si pá kɔ nɔɔɔlɔyɔ saɔa.

24 Ʋɛna wulav heeli Simeyi na tuunav si: N kaa si.

Tafiti na Mefipaali pa ciikuɣu

25 Ḿpɔ́yó Sayuli saali Mefipaali pola wulav sɔɔyɔyɔ tɔtɔ. Ʋ laɔlɛ ka wakəla Tafiti sewa tɔɔ kɛ́, Ʋɛ ɪ ta paasəna ɪ nɔɔhɛɛ yaa ɪ tantɔyɔ. Pəyele ɪ ta cɔtɔ ɪ wontu kɛ pə kpaɣav kɔyaku ŋku wulav Ʋu Yosalem ɪcɛtɛ taa na pə suna kɔyaku ŋku ɪ mələa tɔ. 26 Wulav kɔma, Ʋɛna ɪ pɔɔsi-ɪ si: Mefipaali, pepe tɔɔ kɛ́ n taa tɔɔɪ-m?

27 Ʋɛna ɪ tɔ si: Hai, ta caa, ma tɔmlɛ tɔ pəntəna-m. Ma si ɪ kpɛɛli-m ma kpaɔaya si ma kɛ́ ɪcam, na má caya-ke na má tɔɔɪ-ŋ. 28 Ʋɛna ɪ la-m kələmɔtɔ kɛ nyá kiŋ. Nyá tu wɛ ɪsu Ʋsɔ ɪsɔtaɔ tillu kɛ́, la mpi pə wɛ-ŋ teu tɔ. 29 Pɔpɔtɔ fɛi leleŋ, ma caa tɔyaya tɔna muna sɔm kɛ́. Paa na mpɔ n yelaa na má wɛɛ nyá na mpa ɪ tɔki tɔ pa hekɔ. Ma fɛina mpaav si má pɔɔsi natəli se.

30 Ḿpɔ́yó wulav si: N kələɣi yɔɔɔtɔyɔ. Ma tema suw si nyá na Sipa ɪ ká tala tetɔ Ʋɛ. 31 Ntɛna Mefipaali si: Sipa ɪ tu kpaɣa pə tɔna. Ma caa wulav n mələɣi nyá tɔyaya taa Ʋɛ ma paa ye.

Tafiti laki Paasilayi kɛ kopantɔ

32 Ḿpɔ́yó Kalaati tɔ Paasilayi kɔmna Lokelim na ɪ su wulav na pá tɛsi Yaatanɪ. 33 Paasilayi ɪnɪ ɪ pusi ka wɛ nunaasa kɛ́. Ʋ ka sɔna wulav kɛ waatɔ wei ɪ ka wɛ Mahanayim tɔɔɔ na tɔɔɔnaya. Mpi tɔ, ɪ ka

wena liyitee ke səsəm ké. ³⁴ Mpuşule wulav təma Paasilayi si: Ma na-η tə polo Yosalem na má tətə-η təna. ³⁵ Tənaγale Paasilayi pəssa wulav si: Pə kaasa-m pusi isəna na má sí na má təηəγi-η Yosalem? ³⁶ Saηa taa, ma pusi we nunaasa ké. Maa pəsəγi na má nyi təγənaγa yaa konyənyəəm leleη. Pəyele maa nyəη yonyoolaa apalaa na alaa pa yontu faγav. Ie pepe tətə ké maa kətə na pə tγv-η səγəla ke yem. ³⁷ Pepe tətə ké n laki-m kəpantv nti tə taka? Maa tasa-η siv na má tesəna Yaatanu. ³⁸ Mpi ma caa si n la-m təγəle si má məli na má si ma icate taa timpi pa pima ma caa na ma too tə. Ama kraγa ma pəyalv Kimham na í pəsı nyá nyəη na n lapı-i kəpantv nti n caaki tə. ³⁹ Ntəna wulav si: Pə we teu, Kimham í təηı-m na n heeli-m pə təna mpi n caana-i tə na má lapı-i. ⁴⁰ Tafiti yəlaa təna tesa Yaatanu pəγə, iləna wulav náá tesı na í waγalı Paasilayi na í kooli-i kəpantv, na ilé i məli i te. ⁴¹ Mpuşv Yuta nyəma na Iseyeli həγəlvv sv wulav na í na i yəlaa na Kimham pá tēe.

Yuta nyəma na Iseyeli nyəma pa yovu

⁴² Ntəna Iseyeli nyəma təna kotina wulav na pá pəssı-i si: Pepe tətə ké tá tətənaa Yuta nyəma ηmula nyá na nyá yəlaa na pá mələna-me?

⁴³ Mpuşule Yuta nyəma təna ná cəwa si: Mpi tə, ta yvlv ké. Ie pepe maγamaγa haηəγəna-meγe pə taa? Wulav ta tətə-tv. Pəyele i ta ha-tvγv pvlv.

⁴⁴ Tənaγale Iseyeli nyəma cəwa si: Paa i ké mə nyəη tə, tə kəla-meγe təm naanəwa. Mpi tə, tá caaləna maγasvγv si tá wulav í məli. Ie pepe tətə ké i nyəna-tvγv yem ké mpv?

Ama Yuta nyəma ná holaa na pə kəli Iseyeli nyəma.

20

Sepa kulvyn ke Tafiti tō

¹ Waatu ini i taa ké Pɛncamee apalu tetelatv nɔyɔlv i ka wenna Kilikaa na pá yaa-i si Sepa, na i caa si Pikili. Ḿpúyú kuyaku nakuli i hula apalvtutuyv na í tō si: Tá na Tafiti tō ta kaa. Ṕcǎ i kaa ha-tuyv pulv. Paa Iseyeli tv wei í mǎli i cokǎle taa.

² Mpuvule Iseyeli nyǎma tǎna sewa Tafiti na pá tv Sepa waali. Ama Yuta nyǎma ná tá lu pa wulav waali. Pa na-i pa tǎmna ḿpúyú hatoo Yaatan, halǎna Yosalem.

³ Ḿpúyú wulav mǎla i tǎyaga taa ké Yosalem, na í kuu alaa mpa i ká yelaa si pá tan tǎyaga tǎ na í tǎki-weye kutuluyv nakuli kv taa na pá tan-we, na pá paasǎna-we. Ama u krǎtǎyǎna-we. Pa tǎka-weye ḿpúyú na pá wee isv leelaa halǎna pa sǎm.

Sowari kuyv ke Amasa

⁴ Ḿpúyú wulav tǎma Amasa si: Pv laki kuyeyv tooso tǎ, yaa-m Yuta nyǎma na nyá na-we í kǎ.

⁵ Ilena Amasa tee. Ama kuyeyv wei wulav ka tv-i tǎ i tee wa na pǎcǎ í mǎli. ⁶ Tǎnayale wulav tǎma Apisayi si: Sepa ka la-tuyv isayav na pǎ kǎli Apǎsalm. Pǎ tǎo tǎ kraɣa ma yǎlaa na ń tǎn i waali. Pǎ taa kǎo na í tala acalǎe toj nyǎna na í fiti-tv.

⁷ Ḿpúyú Apisayi kraɣa Sowari yoolaa na wulav tanlaa na yoolaa taa yoolaa tǎna na pá tv Sepa waali.

⁸ Pa kǎma na pá krǎyǎtǎna Karawǎj piv ile Amasa sǎna-weyǎle. Na Sowari lǎla i layate ke i tokonaa tǎo na tǎ we tǎ suyute taa. I tǎɣa mpu lena layate

hoti*fa*.^a kpee layate. ⁹ M'p'og'oo Sowari see-i si: N we alaaf'aya apannya?

Uena Sowari kpa Amasa tantuyu na i niŋ nt'og'oh si i wayal'ayi-i. ¹⁰ Amasa ta paas'ona layate nte tu we i niŋ lel'oh taa to. Uena Sowari so-teye i lotu taa ke tam kulom na i taa p'ontu luli ate na i si k'ak'paa.

Sepa kuluyu ke Tafiti to su tanaya

M'p'og'oo Sowari na i neu Apisayi pa tu Sepa waali. ¹¹ Uena Sowari yoolaa taa no'olu caya Amasa kin t'ona na i toŋ si: Mpa pa we Sowari na Tafiti pa to to p'ont'ona i toŋ Sowari.

¹² Na Amasa naa toŋna i cal'om taa ke pilimuyu ke har'ole to. Yoolu uni i nawa si y'ola t'ona koŋ na pa sa'og'oyi uena i tuli Amasa na i pona har'ole k'peen'a na i taki-i p'acek'ale. ¹³ I la'sa-i m'p'aa'u taa t'ona uena pa t'ona pa toŋ Sowari na pa to'og'oni Sepa.

¹⁴ Uena Sowari fayana Iseyeli k'peka t'ona taa na i mal'og'ona timpi pa yaa si Apeeli-Peti-Maaka na i caa luluyu ny'oma t'ona koti na pa to i waali. ¹⁵ M'p'og'oo Sowari-we pa tama Sepa ke icate nte to taa na pa ŋma pulu na pa kul'i isu kolon'a. Uena y'ola t'ona casa icate kolon'a kite tee si pa pet'oyi-ke.

¹⁶ M'p'og'ule alu k'pelik'peka tu no'olu mapa kapuka na kolon'a taa si: Hai, hai, ma wiikina-me si i heeli Sowari si ma caa ma heeli-i tam.

¹⁷ Sowari k'p'et'ona-i uena alu p'oo'si-i si: Nyaga pa yaa Sowari? Si yee maya. Alu si: Hai, nu ma tam. Sowari si: Y'og'oti.

¹⁸ Nt'ena alu si: Pa tu we loŋtaa de ye no'olu wena tam i koŋ Apeeli icate taa ca'neye na icate ny'oma tasa-i

^a **20:8** Layate hoti: He'ela Piipili taa pa tel'osaa si layate hotaa. Ke'leeki Piipili taa na we si: ...uena i

layatv ile pə tema. ¹⁹ Mpi tə, tá icate we teu ké na tə taa we təpamm ke lseyeli təna taa. Ilena nyaa caaki si n wakəli lseyeli taa acaləe too? Pepe təə ké n caa si n wakəli kpancoou ηku Tacaα ha-tv tə? ²⁰ Ntəna Sowapɪ si: Mpusi í polo pooluη, maa pɛəkəχi icate tənə tə wakəlvu se. ²¹ Aαi, pə fei mpv. Ama lfəlayim puχv taa tv wei pa yaa si Sepa tə inɪ i kuləna wulav Tafiiti təə. I cəle-m inunɪ i tike iləna má yele mə icate na má tɛɛ. Ntəna alv inɪ si: Paa ləχə-η i nyuχv na kolunə.

²² Mpuχvle alv pola icate nyəma kin na layatv na pá seti Sepa nyuχv na pá ləχə-kvχv Sowapɪ na kolunə. Tənayalə Sowapɪ hula tutuyv na í yasi yəlaa na paa ave kpe i tɛ na inɪ i məli Yosalem ke wulav kin.

Tafiiti waali nyəma həla

²³ Sowapɪ kele lseyeli yoolaa təna nyuχv tv. Yoyata pəyalv Penaya kele wulav tanlaa nyuχv tv. ²⁴ Atolam kele lampuu mɔlaa nyuχv tv, na Ahiluti pəyalv Yosafatɪ kele Takəlasɪ sulv, ²⁵ na Sefa kele si ηmaalv. Satakɪ na Apiyataα kele kətəlaa. ²⁶ Na Yayii tv Ila kele Tafiiti Səpaapɪ.

21

Kapawəη nyəma na Sayuli təyaxa nyəma təm

¹ Mpyú nyəχəsi luwa pusɪ tooso ke Tafiiti waatv taa. Ilena Tafiiti pəəsi Tacaα iləna Tacaα tə si: Sayuli na i təyaxa nyəma pa yulvkole təə ké. Mpi tə, pa kowa Kapawəη nyəma.

² Mpyú wulav yaa Kapawəη nyəma si i yəχətəχəna-we. Pa taa ké lseyeli nyəma, Amolii nyəma kakaasaxa ké. Ile lseyeli nyəma ka siwa pa nəχə ké si pa kaa kv-we. Paa na mpv Sayuli ka

nyanaga ké si pá taa koo na pá pəsi Iseyeli nyóma na Yuta nyóma pa kolontunaa. Uena í lu si í kygi-we.
³ Mprúgú Tafiiti pəsa Karawəŋ nyóma si: Isənağa pə wee si má tayani na pəcá í kooli Tacaá yəlaa ké kɔpantu?

⁴ Mpuɣule Karawəŋ nyóma cowa si: Liyitee yaa wola kaa tayani tá na Sayuli na í təyaga nyóma ta təm. Pəyele taa caaki si ŋ kú Iseyeli tu nəgolv. Ntəna wulav si: Ue pepe maɣamaɣa ké í tu caaki má la-me təkpeɱ?

⁵ Uena pá cə si: Timpi Sayuli wakəla-tuyv səsəm na í tú í taa si í kpiisiyi-tv təkpataa ké Iseyeli tetv taa tə, ⁶ mpv tə, pá cəla-tuyv í piya taa ké yəlaa naatosompəɣəlaya na tə pusi-we na tɔŋ ké Tacaá isəntaa ké Sayuli icatə taa. Ntəna wulav si: Maa cəle-meɣe-we.

⁷ Mprúgú wulav kisa Sayuli saali Mefipaali təw ké nəəsi nsi í na ílé í caa Sonatan paa pəela Tacaá isəntaa tə si təw. ⁸ Uena wulav kra Aya pəelə Lisipa ka lula piya nsiyi Sayuli tə. Pa yaa ləlv si Aləmoni na ləlv si Mefiposeti, na pə səsəna piya kakpasí wei Sayuli pəelə Mikaali ka lula Apəeli-Mehola tu Paasilayi pəyalv Atiliyeele tə, ⁹ na í cəle-weɣe Karawəŋ nyóma na pá pusi-weɣe tɔŋ təw ké Tacaá isəntaa ké pulaya təw, na pá sí pa naatosompəɣəlaya ɪnəɣi saa wei pa caaləɣi kɔmtv tə.

¹⁰ Mprúgú Sayuli leelu Lisipa kraɣa fələtə taka na laŋwakəlle na í pə kəkpaɱuyv təw ké sətəa cəlv ké kɔmtv caaluyv waatv haləna tɔv nuw, na í təɣəŋəɣi sumasi ké ilim si sí taa təɣə-we. Na í təɣəŋəɣi mprúgú taale wontu ké aho.

11 Μρύγύ πα heela Tafiiti κε mpi Lisipa lapa tō.
 12 Ntēna Tafiiti tili Yapeesi nyóma teye Kalaati tetu taa na pá cele-i Sayuli na i pəyalv Sonatan pa mōwa. Mpe ini paa ηmuləna-yeyε Pεti-Seyan nyóma kataya taa timpi Filiisi nyóma ka kv-weyε Kilipōwa na pá pusi tō. 13 Pa kpaγa Sayuli na Sonatan pa mōwa κε tēna ilēna pá kuu yəlaa naatosompəγəlaya ini i nyəna tōtō. 14 Ilēna pá pi Sayuli na i pəyalv pa mōwa κε Sela icate taa ké Pεncameε tetu taa ké Sayuli caa Kisi pəlaav taa.

Μρύγύ yəlaa lapa pə tēna mpi wulav tu-we si pá la tō. Pəε pə waali ké Iso pááná hēewa tetu nyóma tō.

Filiisi nyóma yoonav
(Kvtəəsvt I 20:4-8)

15 Μρύγύ Filiisi nyóma yoonav Iseyeli nyóma tōtō. Ilēna Tafiiti na i yoolaa pá polo na pá yoonav-we na ikaale kpa-i. 16 Ntēna tooko wei pa yaakaya Isipi-Penəpi tō í mayasi i taa si í kó Tafiiti. Paa lupa i ηmantaaya κε nyəγəlvυ kvεεμυγυ ké na ka yun sēka kiloonaa liyiti ké pəcə, na í ləla i tənaya taa ké layate kofate. 17 Μρύγύ Seluya pəyalv Apisayi pola Tafiiti waasvυ na í kv Filiisi tv. Tənayale Tafiiti yəlaa kisinav na tuunav si: Pə fei si í tasa-tvυ təηvυυ κε yoo. Pə taa kəə na pá kv Iseyeli nyóma nəγə tō tv.

18 Pə waali ké pa na Filiisi nyóma pa tasa yoo κε Kəpi. Tənaya Hosa tv Sipekaa kvwa tooko Safi.

19 Μρύγύ πα na Filiisi nyóma pa tasa yoo tətəγə kəpi na Pətəlehēm tv Yalii pəyalv Ilanan kv Katı tv Koliyatı wei i ηmantaaya ka we isu sayata kpatəle tō. 20 Pa tasa yoo κε Katı na tooko nəγəlv i ka we tēna na i mpee na i nəmpee we naatoso naatoso, pə kpenta hiu na

liyiti. ²¹ Μρύγυ ι του Ισεγελι nyéma, uena Tafiti taalv Samma pəyalv Sonataη kv-i.

²² Apalaa mpe paa ké Katı tookonaa ké. Tafiti na ι yoolaa pa kvna-we.

22

Tafiti kawəyaya (Yontu 18)

¹ Waatv wei Tacaa yapa Tafiti ke Sayuli na ι kolontunaa lelaa niη taa təγə Tafiti sama Iso na yontu si:

² Tacaa keke ma kvkramuyv na ma təcəəsəle ton nyənte, nyá waasəyəna-m.

³ Nyayale ma Iso na má cəəsəyəna-η. Nyayale ma kpalovv na ton wei ι waasəyi-m tə. Na ma təcəəsəle nte tə we puyv taa tə, na ma kpulovv tətule. N ké ma waasvlv, n yakı-m mvsuntvnaa niη taa.

⁴ Ma sama Tacaa na kawilitaya. Nyá yapəna-m kolontunaa niη taa.

⁵ Səm tama-m ké isu lvm səsəəm hola, na pə nyaasəyi-m isu pusi səsəənsi.

⁶ Atətəle ka həkə-m tə ηmusı ké.

Na səm náá tuti-m na pə puluyv.

⁷ Ma yaa Tacaa ke ma lanwakəlle waatv si η waasi-m.

Ma kiisaa na η nu ma nəγə ke nyá təyaya taa.

⁸ Pááná kra Iso na tetv sele, na isətənvv kite ciyiti, na pəəη náá sele ι kila tēē.

⁹ Kəkə nyəəsi luna Iso nyá muna tēē,

na í tɔ kəkɔ mamala na nɔɔ.

10 N lumsa isətɔnɔyɔ na í tii,

na nyá nɔɔheε tee ké isəŋmuntɔyɔ kpusəŋ nyəŋku.

11 Isətaa taŋlɔ kpaɣana-ŋ na í kuləyi hɔntɔ,

na heelim teekəna-ŋ.

12 N taka nyá təyi səkpɛtɔyɔ,

na ŋ wε tɛv ŋmuntɔyɔ tee.

13 Nyá nyalaməle tee-ŋ nɔɔ

na tɔ təkɪ mamacəyelasɪ.

14 Isətaa Iso Səsɔ nɔɔ nu

isətaa ké isu tɛv hola.

15 N tɔ ma kolontunaa ke nyəmə na í yasɪ-wε.

N tisa pa tɔɔ ké calanaa na pá se yem yem.

16 Tacaα í mv pááná na í woso nyá muna tee,

na tenku tetɔ nyu na pə ná antulinya kite.

17 Uena í tisi nyá niŋ na isətaa

na í ləsi-m lvm səsɔm taa.

18 Na í ya-m kolontunaa toŋ nyəma

mpa inɪ pa tee-m tɔ pa niŋ taa.

19 Ma wahala wule ke pa tuta-m.

Uena Tacaα waasi-m.

20 N sɔla-m tɔyɔ n waasa-m sɪ má cayaana ma ti.

21 Ma təŋa tampana tɔyɔ n lapa-m mpɔ,

ma kusiyisim lapɔ kasəyaya nté.

22 Ma təŋa Tacaα tɔm ké,

ma ta wakələna-ŋ.

23 Ma təŋa nyá kusəsutɔ tɔyɔ.

Ma ta yəkɪ nyá kiiu nakvlɪ.

24 Ma luyɔ fεi taali nɔyɔlv,

tɔyɔ ma kpa ma təyi isayatu tɔlate.

25 Uena Tacaα fεlɪ-m ma tampana təŋyɔ tɔɔ.

Ma kusiγisim lapu kasəyaya nté.

26 Kupantu ke Taca a n feləyi tə latu,
na n təη tampana na n lana a təηlv.

27 Yulu í we tənəηη m̄pógó n laki-i,
ilena n kisi isayau.

28 N waasəyi təpasəlaa,
ilena n tisiyi kalampaanu nyəma na ise culuyu.

29 Taca a kee ma nyaaləm,
na n keeləyi ma səkretuyu.

30 Nyá ton ke ma ηmaakəna
kolontunaa koloosi na má sɔvki.

31 Taca a nyá kulaputu we ké təvəηη,
na nyá kuyəγətutu fei sika.
N kentiγi mpa pa cəəsəγəna-η tə isu kpalúγú.

32 Taca a nyá tike təkəη nté Iso.
Ta Iso tike təkəη nté kukramuyu
ηku kv kentiγi-tu tə.

33 Nyagalə ma kolunə icate ton nyəηka.
Na n tiikiγi-m mpaau kusiγisuyu taa.

34 Na n yeki na má pəsəyi sewa ke pulasi tə
isu nam na naani.

35 N faləsa ma niη na yoou,
na má nyi təv ton nyəηku təv.

36 N yapa ma nyuyv na pə wee isu kvkentuγu.
Na ma pəsi səsə ke nyá kupantu təv.

37 Nyá hasəγəna ma nəəhəe tēe.
Puləpu u tuuliγi-m.

38 Ma təγənyəyi ma kolontunaa na má
wakələyi-we.

Ye ma ta kpiisi-we maa mələyi.

39 Ma wakələyi-weγe na má kpiisi-we,

na pá wee ma nōhēe tēe, paa tasəyi kolvuy.

40 Nyá haakəna-m yoou toŋ,

na ń yeki na ma kolontunaa həntəyi-m atē.

41 N yeki na pá seeki-m,

na má wakələyi-we tənəŋnaŋ.

42 Pa caaki pa taa na pa waali paa naa waasulv.

Uena pa wiina Tacaa na ílé ı kisi cəv.

43 Ma nuɣutiɣi-we na pá pəsi mvsuyv.

Na má feli-we na pá pəsi ısu mpaav afəla.

44 N yapa-m ma yəlaa nōhənte taa,

na ń su-m katenasi yəlaa nyuyv tv.

Yəlaa mpa ma taa nyi tə pa lapa-m təmlē.

45 Kpai nyəma piya seekina-m,

na má nyəna-weɣe ı səle pa nukı ké.

46 Pa nantv tiliyi ké,

na pá lukəna pa təŋmelle na seluyv.

47 Tacaa wenna.

Nyagalē ma kəkpa mvuyv ŋku kv kentiɣi-m tə
maa sa-ŋ.

Ma tala ma Iso ma waasulv.

48 Nyá lēetəɣəna na ma nōɣə.

Na ń tisiyi piitimnaa ke ma tēe.

49 Nyá fitiɣina-m ma kolontunaa niŋ taa,

na ń laki na má kələyi-we,

na ń yaki-m mvsəŋtv niŋ taa.

50 Pə təw ké maa sa-ŋ piitimnaa taa

na má puyvli nyá hətē.

51 N tɔɣi nyá wulav ke akaitv səsəəntv.

Na ń la kəpantv ke nyá koləsv na Tafiiti,

na ílé ı piitim nyəma ke tam təw.

23

Tafiiti kantakaya kyogotutu

¹ Yontu nti Tafiiti takəna yoou tɔɔɔɔ:

ɪ nu Seseə pəyalu Tafiiti nɔɔɔ.

Tacaə kəsəna ma nyɔɔ.

Yakəpu Iso ləsəna-m na í kra-m wulav.

Mayalɛ Isɛyeli yəlaa yonyoolu kupaŋ.

² Tacaə Feesuyu tɔwa ku təm ke ma taa

na ma yɔɔtəna ku nɔɔɔ.

³ Isɛyeli Iso yɔɔtəa.

Isɛyeli nyəma kentulu nyá nyá heelina si:

Wulav wei ɪ təŋəɣi tampana

na í təkɪ yəlaa tɔɔ ké kawulaya

na Iso sɔɔntu tɔ,

⁴ ɪ we teitei ke isu isətənyu cəkuyu tanan

na ilim lu təyeyei tɔ.

Na pə laki na konyənyəm nyɔɔki

teu nuw waali.

⁵ Mpyú Iso n koola ma təyaya ke kupantu.

Ma na-ŋ tə pɛela tam tɔɔ nɔɔɔ ké,

na ń tayanɪ-keɣe teu na ń nyəmə ka tɔɔ.

N ka ya ma nyɔɔ na ń la-m kupantu təna.

⁶ Ama Iso nyá footilaa ná we isu səwa

kuləna ké.

Paa tokiyina-yeyɛ nin kpetɛ.

⁷ Krátúyú yaa ŋmantaya ke pa krapəyənə-yɛ

na pá wə-yeyɛ kəkə ke a lonte taa.

Tafiiti yoolaa səsaa həla

(Kvtəəsvtu I 11:10-47)

⁸ Tafiiti yoolaa səsaa mpa pa lakaya ɪ təmle tɔ pa həla ntə. ɪ yoolaa səsaa tooso taa səsə nté Hakəmoni

tu Isəpaali. Ini i kəna yoou kuləmuyə taa ké yoolaa nasənaasa (800).

⁹ Isəpaali waali ké Tooto pəyalə Ahowa saali Iliyasaa. Iseyeli yəlaa tooso wei na Tafiiti paa tama Filiisi nyəma na pá yooa-we na Iseyeli yoolaa náá seeki kuləm kuləm tə pa taa lelv. ¹⁰ Iliyasaa ku Filiisi nyəma ke kuyaku nakuləyi katatəlaya ké, haləna i niŋ nyəkələna layatə. Kuyaku ŋkuyə Tacaa yapa Iseyeli nyəma ke teu na apalv inɪ i nəɣə. Haləna Iseyeli yoolaa tənəɣi i waali na pá təəsəyi sətəa yoou wontu.

¹¹ Iliyasaa waali ké Halaa tu Akee pəyalə Samma. Mpyəy Filiisi nyəma kota timpɪ pa yaa sɪ Lehii tə sɪ pa yooa Iseyeli nyəma, ɪlənə pələ pa se. ¹² Ama Samma sɪv soona naali a taale taa ké tənə na í yooa Filiisi nyəma na í ku-we na Tacaa ya Iseyeli nyəma ke teu.

¹³ Mpyəy yoolaa hiu na naanəwa wei i tənəɣa Tafiiti tə pa taa tooso pola i kiŋ ke Atulam kəkpaɱuyə púyúy taa ke kəmtv waatv. Na Filiisi yoolaa náá sika Lefayi nyəma tetəkələ taa. ¹⁴ Na Tafiiti náá we kolɔŋa ɪcatə taa na Filiisi yoolaa náá sika Petələhem. ¹⁵ Mpyəyulə Tafiiti təma sɪ: Ma nyula Petələhem ɪcatə nənəɣə hite taa ləm ké isu yem na kpetə.

¹⁶ Tənəɣalə yoolaa səsaa tooso inɪ pa fayana Filiisi nyəma təsikilə na pá lu Petələhem hite nté tə taa ləm na pá pona Tafiiti. Ama i kisa pə nyəəv na í mələna-wɪ na í liisi Tacaa. ¹⁷ ɪlənə í tə sɪ: Hai, Tacaa, pə fəi sɪ má nyəə ləm pənə. Mpi tə, pə we isu yoolaa panə pa caləm ké. Pa weesiŋ ke pa lapa awusa.

ɪlənə Tafiiti kisi ləm mpi pə nyəəv.

Təmle səsəələ nte yoolaa tooso inɪ i lapa təɣələ.

18 Sowari neu Apisayi kele yoolaa hiu na naanowa inu i taa nyugu tu. Inu i kona kolontunaa n̄m̄on̄nyu nunowa (300) na n̄m̄antaaya, dena i nyugu kuli. 19 Inu i ka tēna pa hiu na naanowa taa halu i la pa nyugu tu. Paa na mp̄u i ta tala kancaalaya yoolaa tooso.

20 M̄p̄ȳḡ Kap̄əseli tu Yoyata p̄yalu Penaya, apalu inu i nyugu ka kula i kookalēnaa t̄ə k̄e. Inu i ka kuna Mowapu yoolaa s̄saa naale. Kuyaku lenku i tii hite taa na i ku t̄əḡalaya ke watu waatu. 21 Kuyaku nakuli i na Icipiti yoolu tooko n̄əḡəlu pa sulina na inu i t̄əka k̄p̄át̄ȳḡ na d̄eɣe n̄m̄antaaya. M̄p̄ȳḡ i l̄eeka tooko inu i n̄m̄antaaya na i kona-i. 22 M̄pi Penaya lapa na i nyugu kuli ȳl̄aa tooso inu i taa t̄əḡəle. 23 Inu i tēna pa hiu na naanowa inu. Ama i ta tala tooso kancaalaya nȳəḡ k̄e. M̄p̄ȳḡ Tafiiti kpa-i i tan̄l̄aa nyugu tu.

24 Yoolaa s̄saa hiu na naanowa taa lel̄aa nt̄e Sowari neu Asayeli, na Pet̄ələhem tu Tooto p̄yalu Ulan̄, 25 na Haloti nȳema Samma na Ulika, 26 na Peleti tu Helesi, na Tekowa tu Ikesi p̄yalu Ula, 27 na Anat̄oti tu Apiyesee, na Husa tu Mepunayi, 28 na Ahowa tu Sal̄um̄əḡ, na Netofa tu Malayi, 29 na Netofa tu Paana p̄yalu Helepi, na Pencamee tu Lipayi p̄yalu Itayi ke Kipeya, 30 na Pilat̄əḡ tu Penaya, na Hitayi ke Kaasi l̄əu n̄əḡ 31 na Peti-Alapa tu Apiyal̄əp̄əḡ, na Pahulim tu As̄əmaf̄eti, 32 na Saal̄əp̄əḡ tu Uliyapa, na Yas̄e p̄yalu l̄əlu Yonatan, 33 na Halaa tu Samma na Halaa tu Salaa p̄yalu Ahiyam, 34 na Makati tu Ahas̄əp̄ayi p̄yalu Ulifeleti, na Kilo tu Ahitofeli p̄yalu Uliyam, 35 na Kam̄eli tu Hes̄əlayi, na Alapu tu Paalayi, 36 na Sopa tu Natan̄ p̄yalu Ikaali, na Kat̄i tu Pani, 37 na Amoni tu Seleki, na Pel̄oti tu

Nalayl mpa pa təkaya Sowapɪ youu wontu tɔ, ³⁸ na Yetee nyəma lla na Kalɛvɔ, ³⁹ na Hiti tɔ Yulii. Tafiti yoolaa səsaa təna kɛnta yəlaa hiu na naanɔwa na naatosompəɣolaya.

24

Kvkalvɔv na yvlkvəsəkv
(*Kvtəsvtv I 21:1-6*)

¹ Mpygy Tacaα pānā tasa lseyeli nyəma ke huunav, na í tó Tafiti taa si í kala lseyeli nyəma na Yuta nyəma. ² Uena Tafiti tɔ ɪ youu wulav Sowapɪ si: Cɔ lseyeli kpeka təna ke pə kraɣav Tan na pə polo Pɛsɛpa tɔ na í kala yəlaa na má nyi pa nyuyv.

³ Mpyvle Sowapɪ si: Tacaα í la na lseyeli yəlaa huki tɔm nunɔwa (100) na í ná. Ue pepe tɔ́ ké n tu kaləyi yəlaa?

⁴ Ntəna wulav si: Sowapɪ í kala ke í kala. Uena Sowapɪ polo na í kala lseyeli yəlaa. ⁵ Mpygy ɪ tɛsa Yaatanɪ na í polo ɪ siki timpɪ pa yaa si Alɔwɛɛ təɣɔ ɪcatɛ nte tɔ wɛ Katɪ tɛtɛkələ taa tɔ tɔ ntəɣəŋ tɔ́ ke Yasɛɛ cəɔ. ⁶ Mpygy pa pola Kalaatɪ tɛtv taa na pá polo Hiti nyəma tɛtv taa na Kateɛsi na Tan-Yaəŋ ke Sitəŋ cəɔ, ⁷ na pá polo Tii kolɔŋa ɪcatɛ taa na Hifi nyəma na Kanaəŋ nyəma pa acalɛɛ taa na pá tɛsəna Yuta ilim tətɔle ntəɣəŋ tɔ́ ké Pɛsɛpa. ⁸ Mpygy pa cɔ tɛtv təna na pá məli Yosalem. Ue pə yoosa ɪsətvnaa pəɣolayafɛi naanɔwa, na kuyɛɛŋ hiu. ⁹ Uena Sowapɪ heeli wulav si: lseyeli yoolaa wɛ yəlaa iyisi nasənaasa (800000) na Yuta nyəma ke yoolaa iyisi nasələ na nunɔwa (500000).

*Isə həma Tafiti ηkpaηnyv
(Kvtəəsvtv I 21:7-17)*

¹⁰ Tafiti tēma kəkəlvəv ηkv ilē ι lanlē wakəlaa kēle na í tə si: Tacaa, ma lapa mpv tə ma wakəlaa kē, ilē wii-m ma isayətv nti. Ma lapa kumelētv kē.

¹¹ Μρύγύ Tacaa heela Tafiti layətv tasəlv Isə kvyəγətv tv teləsvlv Katι si: ¹²⁻¹³ Polo η heeli Tafiti si ma su wahalanaa tooso si í ləsi wei ι səlaa tə. Nyəγəsi í lu-ι pusi naatosompəγəlaya, yaa í se ι kolontunaa kē isətvnaa tooso, yaa yvlkvsəkv í luna kvyeyη tooso? Wulav í cə-m na má heeli Tacaa. Tafiti fema tanaη tēē ilēna Isə kvyəγətv tv teləsvlv kəə.

¹⁴ Ntēna Tafiti cə-ι si: Ma lanlē pəsaa kē. Ilē Tacaa kē tə pēta ta ti. Sana inι í hə ta ηkpaηη na mpi yvl ka həmi-ι tə. Mpi tə, Tacaa pətəətəle təəwaya.

¹⁵ Μρύγύ Tacaa yelaa na yvlkvsəkv svv Iseyeli taa kē hatoo tanaη tēē na pə polo waətv wei ι suwa təγə pə kraγav Tan na pə polo Pēēsepa tə, na yəlaa iyisi nutoso na naanvwa (70000) si. ¹⁶ Isətaa tillu tiikaya Yosalem icatē təə si ι wakələγι-τε, ilēna Tacaa yele ι pááná na í heeli-ι si: Yele mpv, pə maγanaa.

Waətv inι tə na isətaa tillu wē Yepusi tv Alafəna təfallē. ¹⁷ Tafiti nawa isətaa tillu na í kvyι yəlaa ilēna í tə Tacaa si: Hai, má wakələna, yəlaa mpē pa ta la pulv. Kv má na ma caa təyaya nyəma.

*Tafiti ημά Tacaa ke kətaya təlate
(Kvtəəsvtv I 21:18-26)*

¹⁸ Μρύγύ Isə kvyəγətv tv teləsvlv pola Tafiti kin kē kvyakv ηkv na í təmι-ι si: Polo Alafəna təfallē na ημά Tacaa ke kətaya təlate.

¹⁹ Ilēna Tafiti polo isu Tacaa heeluyu-ι tə.

²⁰ Μρύγύ Alafəna luwa na í loosi wulav na ι waah

nyóma na pá puki ι τε, uena í polo na í hēnti-ι atē.
²¹ Uena í pōosi wulav si: Hai, tá caa, alaaŋya kelee?
 Keleua wulav si: Ma kōh ké si ma yakī nyá tēfalle na
 má ημά Tacaa ke kōtaga tēlate na mpusi ine í keeli
 yōlaa tō. ²² Ntēna Alafēna si: Ta caa, kpaŋa-te na
 í la kōtasī nsi n nōkaa tō. Kpaŋa naaη ine na í heŋi
 akuŋu kpatēη na í la kōtaga ηka kōkō lusaa tō. ²³ Pō
 tēnaya ι ha wulav na í tōmi-ι si: Nyá Iso Tacaa í mu
 nyá sēlōmōŋu.

²⁴ Tēnaŋale wulav cō-ι si: Aai, maa yana liyitee ké,
 ma kaa ha Tacaa ke mpi pō tō ma ta wu tō.

Uena Tafiiti felī tēfalle na naaη pō tō ké liyitee
 nyōŋōtū nule na naanōwa. ²⁵ Mōŋyó ι ηmawa kōtaga
 tēlate na í la Tacaa ke kōtaga ηka kōkō lusaa tō na
 ciikuŋu nyōnsi. Uena Tacaa pááná hēe na mpusi keeli
 Iseyeli tetū taa.

PIPI LI ISO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377